БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● №25 (18.801). ● Якшанба, 1984 йил 29 январь ● Баҳоси 3 тийин.

БЕПОЁН МАМЛАКАТИМИЗДА СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЕНГАЙИБ БОРМОҚДА. УМУМХАЛҚ МЕҲНАТ КЎТАРИНКИЛИГИ ЖЎШ УРГАН БИР ВАЗИЯТДА САЙЛОВ КАМПАНИЯСИ МУҲИМ БОСҚИЧГА ҚАДАМ ҚЎЙДИ. 28 ЯНВАРЬ КУНИ ОКРУГ САЙЛОВ КОМИССИЯЛАРИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ИТТИФОҚ СОВЕТИ ВА МИЛЛАТЛАР СОВЕТИ ДЕПУТАТЛИГИГА НОМЗОДЛАРНИ РЎЙХАТГА ОЛА БОШЛАДИЛАР.

СОВЕТ ХАЛҚЛАРИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРА ТУРИБ, КОММУНИСТИК ПАРТИЯНИНГ ИЧКИ ВА ТАШҚИ СИЁСАТИНИ, ПАРТИЯ ЛЕНИНЧИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ, КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ СОБИТҚАДАМ ФАОЛИЯТИНИ ТЎЛА-ТЎКИС ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАМОҚДАЛАР.

ХАЛҚНИНГ МУНОСИБ ВАКИЛЛАРИ

1984 йил 4 март СССР Олий Советига сайлов

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛИГИГА НОМЗОДЛАРНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ БОШЛАНДИ

Бутун мамлакатда умумхалқ сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати жўш урган бир вазиятда ўтаётган сайлов кампанияси янги муҳим босқичга қадам қўйди. 28 январь куни округ сайлов комиссиялари СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети депутатлигига номзодларни рўйхатга ола бошладилар. Москвада, Ленинград, Киев, Минск, Олмаота, Боку ва бошқа шаҳарларда мамлакат давлат ҳокимияти олий органи депутатлигига биринчи номзодлар — Ватаннинг муносиб ўғил ва қизлари рўйхатга олиндилар.

Пойтахтнинг СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Москва шаҳар Пролетар сайлов округига кирган Пролетар ва Жданов районларининг меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ю. В. Андропов шу сайлов округидан СССР Олий Советн депутатлигига овозга қўйилиши учун розилик берганлигини округ сайлов комиссияларига матбуотда эълон қилинган Очиқ хатдан билиб ниҳоятда мамнун бўлдилар. Округдаги заводлар, қурилишлар, муассасалар, ташкилотлар ва ўқув юртларининг коллективлари бунинг учун Юрий Владимировичдан миннатдордирлар. Улар Коммунистик партиянинг ички ва ташқи сиёсатини, партия ленинчи Марказий Комитетининг, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг собитқадам самарали фаолиятини тўла-тўкис қўллаб-қувватламоқдалар.

Пролетар сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси тантанали вазиятда ўтди. Мажлисни комиссия раиси — И. А. Лихачев номли Москва автомобиль заводининг слесари Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. С. Павловский очди.

Кеча, деди у, биз Юрий Владимирович Андропов пойтахтнинг Пролетар сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига овозга қўйилишига розилик берганлигини билдик.

Мажлис қатнашчилари бу сўзларни қизғин давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Совет кишилари, деб давом қилди комиссия раиси, сайловга ҳозирлик кўра туриб, КПСС Марказий Комитетининг, партиямиз ва давлатимизнинг атоқли арбоби, халқ СССР Олий Совети депутатлигига ўзининг биринчи номзоди этиб кўрсатган Юрий Владимирович Андропов бошчилигидаги Марказий Комитети Сиёсий бюроси теварагида яна ҳам маҳкамроқ жипслашмоқдалар.

Барча совет кишилари Юрий Владимировични улуғ Ленин иши учун, коммунистик ғоялар тантанаси учун букилмас ва садоқатли курашчи деб, ўзининг бутун кучи, билими ва тажрибасини партия қарорларини рўёбга чиқариш учун сарфлаётган инсон деб биладилар.

Коммунистлар, барча меҳнаткашлар, чет эллардаги дўстларимиз ўртоқ Ю. В. Андропов сиймосида Ленин типидаги атоқли раҳбарни кўрадилар.

Биз Юрий Владимировичнинг Пролетар сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига овозга қўйилишга розилик берганлигини юксак шараф ва катта ишонч деб қабул қиламиз. Округ меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети 1983 йил декабрь Пленумининг қарорларига амалий иш билан жавоб қайтариб, йиллик топшириқларни муддатидан илгари бажариш, меҳнат унумдорлигини пландан ташқари ошириш ва маҳсулот таннархини пасайтириш учун социалистик мусобақани янада кенг авж олдиришга азму қарор бергандирлар. Улар янада самаралироқ ишлашга, ҳамма жойда интизомни, уюшқоқлик ва тартибни мустаҳкамлашга интилаётганликларини билдирмоқдалар.

Сўнгра И. А. Лихачев номли автомобиль заводи пўлат ва рангли металл қуйиш цехининг ишчиси В. А. Седовага сўз берилди. У Пролетар сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб ўртоқ Ю. В. Андроповни рўйхатга олишни корхона коллективи номидан таклиф қилди.

Бу таклифни гўшт саноати Москва ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба союз комитетининг раиси Л. Ф. Баранова, Биринчи давлат подшипник заводининг шлифовкачиси А. Ф. Егорова, РСФСР Маориф министрлиги Мактаблар илмий-тадқиқот институтининг директори В. Ф. Кривошеев, КПСС Пролетар район комитетининг биринчи секретари А. Ф. Корчагин қизғин қўллаб-қувватладилар.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Юрий Владимирович Андропов**ни Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Пролетар сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилинди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Москва Тушино сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Комиссия «Зеленоградстрой» тресты 111-қурилиш бошқармаси комплекс бригадасининг бошлиғи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Николай Анатольевич Злобин**ни шу сайлов округидан депутатликка номзод этиб рўйхатга олди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Боку-Ленин сайлов округи сайлов комиссиясининг мажлисини унинг раиси, «Лениннефть» нефть қазиб чиқариш бошқармаси қудуқларни ер остида ва капитал ремонт қилиш цехининг мастери Ш. Д. Байрамов очди. У матбуотда эълон қилинган округ сайлов комиссияларига Очиқ хатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Г. А. Алиев Боку-Ленин сайлов округидан овозга қўйилишига розилик берганлигини маълум қилди. Бу хабарни округ сайловчилари мамнуният билан кутиб олдилар.

Мажлисда сўзга чиққан «Лениннефть» бошқармаси партия комитети секретарининг ўринбосари Э. Ш. Маҳмудов, Сардоров номли машинасозлик заводининг слесари Ю. П. Куракин, Бокудаги қуруқ трансформаторлар заводининг ишчиси А. В. Казимов, Боку йод заводининг лаборанти Ш. Ф. Абдуллаева ва бошқалар Г. А. Алиевни депутатликка номзод этиб рўйхатга олишни таклиф қилдилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари **Гейдар Алиевич Алиев**ни Боку-Ленин сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилди.

Боку-Азизбеков сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида «Нефт дошлари» денгиз пармалаш ишлари бошқармасининг пармаловчиси **Хусаин Рустам ўғли Иброҳимов** шу округдан СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Воронеж область Россошан сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Мажлисни комиссия раиси, «Дружба» колхозининг бригадири В. Ф. Тесля очди. У матбуотда эълон қилинган округ сайлов комиссияларига Очиқ хатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, РСФСР Министрлар Советининг Раиси В. И. Воротников Россошан сайлов округидан депутатликка овозга қўйилишига розилик берганлигини айтди. Округ сайловчилари буни эшитиб мамнун бўлдилар.

Острогожск районидаги Ильич номли колхоз механизатори М. И. Попов, Евдакиев ёғ-мой комбинатининг аппаратчиси Т. И. Киселева, Россошан 3-ўрта мактабининг ўқитувчиси Л. В. Замури, Подгоренск район қишлоқ хўжалик ходимлари касаба союз комитетининг раиси И. П. Винников, Ольховацкий районидаги «Первое мая» колхозининг раиси И. И. Шабанов ва бошқалар мажлисда сўзга чиқиб, ўз коллективларининг топшириғига биноан В. И. Воротниковни СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олишни таклиф қилдилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, РСФСР Министрлар Советининг Раиси **Виталий Иванович Воротников**ни Россошан сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор чиқарди.

Ленин сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида Воронеждаги «Электросигнал» ишлаб чиқариш бирлашмаси механика-йиғув ишлари слесари **Нина Митрофановна Боева** СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Ставрополь ўлкаси Ипатово сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисини комиссия раиси, Апанасенко районидаги «Путь к коммунизму» колхозининг тракторчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони П. А. Баштовой очди. У округ сайловчилари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари М. С. Горбачев Ипатово сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига овозга қўйилишига розилик берганлигини округ сайлов комиссияларига Очиқ хатдан билиб мамнун бўлганликларини айтди.

Мажлисда сўзга чиққан Трунов районидаги Киров номли совхоз касаба союз комитетининг раиси А. В. Бобришева, Ставрополь ГРЭСи қозон турбина цехининг катта мастери Б. А. Колеватор, Апанасенко районидаги «Россия» колхозининг механизатори В. И. Копий, Красногвардейский район матлубот жамиятининг сотувчиси А. Н. Кудря ва бошқалар комиссияга мурожаат этиб, М. С. Горбачевни депутатликка номзод этиб рўйхатга олишни сўрадилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари **Михаил Сергеевич Горбачев**ни Ипатово сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилди.

Будённий сайлов округининг округ сайлов комиссияси мажлисида «Ставропольнефтегаз» ишлаб чиқариш бирлашмаси Будённий пармалаш ишлари бошқармасининг пармаловчиси **Геннадий Николаевич Добринин** шу сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Москва Перов сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Мажлисни комиссия раиси машинасозлик заводининг слесари Б. И. Горелкин очди.

— Округимизнинг сайловчилари, — деди у, округ сайлов комиссияларига Очиқ хатдан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Москва шаҳар партия комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин Перов сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига овозга қўйилишига розилик берганлигини билиб мамнун бўлдилар.

Москва — Сортировочная локомотив депоси электровоз машинисти Д. В. Богданов, «Компрессор» заводи партия комитетининг секретари С. А. Колесов, монтаж ва махсус қурилиш ишлари Бутуниттифоқ илмий-тадқиқот институтининг инженери

(Давоми учинчи бетда).

СССР Марказий статистика бошқармасининг ахбороти

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ ШАХДАМ ОДИМЛАРИ

1983 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат планининг бажарилиш якунлари тўғрисида

1983 йилда СССР халқ хўжалигини янада юксалтиришга эришилди, сифат кўрсаткичлари яхшиланди, иқтисодий ўсиш суръатлари жадаллашди. Совет кишиларининг фаровонлиги тобора ошиб борди.

Ўтган йили мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг асосий якунларини қуйидаги маълумотлардан кўриш мумкин:

	1983 йилда 1982 йилга нисбатан процент ҳисобида
Миллий даромад, истеъмол ва жамғармага ишлатилгани	103,1
Саноат маҳсулоти — жами	104,0
Шу жумладан:	
Ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш	103,9
Истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш	104,3
Қишлоқ хўжалиги маҳсулоти	105
Барча турдаги транспортнинг юк обороти	104,8
Асосий фондларни ишга тушириш	105
Капитал маблағлар	105
Ишчи ва хизматчилар сони	100,8
Меҳнат унумдорлиги:	
Саноатда	103,5
Қишлоқ хўжалигида (ижтимоий ишлаб чиқариш)	106
Қурилишда	103,1
Темир йўл транспортида	103,9
Халқ хўжалигида олинган фойда	107,5
Аҳоли жон бошига реал даромадлар	102
Халқ хўжалигида иш ҳақи фонди	103,0
Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи	102,4
Жамоат хўжалигида колхозчиларнинг меҳнатига тўланган ҳақ	107
Ижтимоий истеъмол фондларидан аҳолига тўловлар ва имтиёзлар:	
жами	104,6
Аҳоли жон бошига	103,8
Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти	102,7
Аҳолига кўрсатилган маиший хизмат ҳажми	106,0
Ишга туширилган жами уй-жой ҳажми	102
Ташқи савдо обороти	106

Миллий даромад 14,5 миллиард сўмлик кўпайиб, амалдаги нархларда 530 миллиард сўмдан ошиб кетди. Унинг тўртдан уч қисми истеъмол учун фойдаланилди, уй-жой ва социал-маданий қурилишга кетган харажатларни ҳисобга олганда эса бевосита халқ фаровонлиги учун миллий даромаднинг бешдан тўрт қисми сарфланди.

Саноат маҳсулоти 1982 йилга нисбатан 29 миллиард сўмлик кўпайди ва корхоналарнинг 1982 йил 1 январда бўлган улгуржи нархларида 752 миллиард сўмликдан ошиб кетди.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулоти 1983 йилда салкам 134 миллиард сўмликни, йиллик ўсиш эса 6,4 миллиард сўмликни ташкил этди.

Қиймати 146 миллиард сўмлик **асосий фондлар** ишга туширилди, бу эса 1982 йилдагига қараганда 6 миллиард сўмлик кўпдир.

Халқ хўжалигидаги **ишчи ва хизматчиларнинг ўртача йиллик сони** 0,9 миллион нафар кўпайиб, 116,1 миллион кишига етди, колхозларнинг жамоат хўжалигида банд бўлган **колхозчилар** сони 13 миллион кишини ташкил этди. Аввалги йилларда бўлгани каби меҳнатга қобилиятли аҳоли иш билан батамом таъминланди.

Меҳнат коллективлари тўғрисида СССР Қонунининг қабул қилинганлиги ишлаб чиқаришни бошқариш ва социал ривожланиш масалаларини ҳал этишда меҳнаткашларнинг активлигини ўстиришга ёрдам бермоқда. Бригада пудратини қўлланиш кенгайди.

Хўжалик юритишни такомиллаштириш, давлат интизомини, меҳнат ва план интизомини мустаҳкамлаш тадбирлари амалга оширилмоқда. Иш вақтининг зое кетиши қисқарди, кадрлар қўнимсизлиги камайди.

Ишлаб чиқариш **самарадорлиги ошди.** Ижтимоий меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига 3,5 миллион кишининг меҳнати тежалди; тахминан 2 миллиард сўмлик хом ашё, материал, ёқилғи, энергия ва бошқа меҳнат маҳсули иқтисод қилинди.

Шу билан бирга айрим министрликлар ва идоралар ёқилғи, иссиқлик энергияси ҳамда электр энергиясини, қора металлар прокатини тежаш топшириқларини бажармадилар.

Ташқи савдо обороти 127 миллиард сўмга етди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан социалистик иқтисодий интеграция доирасидаги савдо-сотиқ, илмий-техника ҳамкорлиги муваффақиятли равишда ривожланди.

I. ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ

1983 йилда халқ хўжалигининг барча тармоқларида фан ва техника ютуқлари жорий этилди. Фан-техника программаларининг ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан ҳамкорликда ишлаб чиқилаётган программаларнинг топшириқларини амалга ошириш давом эттирилди. Ядро физикаси, астрофизика, қаттиқ жисмлар физикаси, химия, геофизика, биология ва медицина соҳасида совет илм-фанининг катта ютуқларини кўрсатувчи 16 та илмий кашфиёт рўйхатга олинди. Ўтган йили:

Яратилган янги типдаги машиналар, ускуналар, аппаратлар, автоматлаштириш приборлари ва воситаларининг намуналари	3,5 минг
Саноат корхоналарида ўрнатилган механизациялаштирилган поток ва автомат линиялар	11 мингдан кўпроқ
Комплекс механизациялаштирилган ва автоматлаштирилган участкалар, цехлар, корхоналар	5 мингдан ортиқ
Ҳисоб-китоб, планлаштириш ва бошқариш учун яратилган автомат системалар	670
Шу жумладан:	
Технологик жараёнларни автомат бошқариш системаси	520
Халқ хўжалигида фойдаланилган:	
Ихтиролар	24 минг
Рационализаторлик таклифлари	салкам 4 миллион

Илмий ходимлар 1,4 миллион кишидан ошиб кетди.

Саноатда ишлаб чиқаришни автоматлаштириш, эпчил ишлаб чиқариш системаларини яратиш, ишлаб чиқарилаётган машина ва ускуналарнинг техника даражаси ҳамда сифатини ошириш, кўтарма-транспорт ва омбор ишларини механизациялаш тадбирлари амалга оширилди. Бир қанча юқори самарали технология жараёнлари жорий этилди, микропроцессорларни, робот техникасини қўлланиш кенгайтирилди. Саноат маҳсулотининг 3,7 минг номдаги янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Ҳисоблаш техникаси воситаларини, рақамли программа билан бошқариладиган ва «ишлов берувчи марказ» типидаги металл қирқиш станоклари, саноат роботлари, техникавий-иқтисодий параметрлари бирмунча юқори бўлган машиналар ва ускуналар ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан кўпайди.

Атом электр станцияларида электр энергияси ҳосил қилиш, дизель моторли автомобиллар, кучи оширилган тракторлар, заготовкаларни узлуксиз қуядиган машиналардан пўлат, металл маҳсулотининг тежамли турларини, мураккаб ва концентрациялаштирилган минерал ўғитлар ишлаб чиқариш кўпайди.

Қишлоқ хўжалигида деҳқончиликнинг майдон бирлигидан энг кўп маҳсулот олинишини таъминлайдиган зона системаларига ўтиш давом эттирилди, саноат технологиялари, тупроққа ишлов беришнинг самарали усуллари жорий этилди. Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базаси машина ва ускуналарнинг янги серунум турлари билан тўлдирилди, ўғит ва заҳарли химикатларнинг самарали хиллари қўлланилди.

1983 йилда дон учун маккажўхори ва соя экинларининг 60 проценти, қанд лавлаги майдонларининг қарийб ярми ва кунгабоқар майдонларининг тўртдан бир қисми қўл меҳнатидан фойдаланилмай саноат технологиялари асосида ишланди.

Қурилишда ишларни юритишнинг илғор методлари янада ривожлантирилди. Тўлиқ йиғиладиган қурилишнинг салмоғи ошди. Саноат объектларини барпо этиш муддатларини анча қисқартириш имконини берадиган йиғма бинолар — модулларни қўлланиш кенгайди.

Транспортда 1982 йилга нисбатан электрлаштирилган темир йўлларнинг узунлиги 1,1 минг километр ортиб, салкам 47 минг километрни ташкил этди; контейнерларда юк ташиш кўпайди.

Денгиз ва дарё флотига Ватанимизда ишлаб чиқарилган кўп юк ортувчи махсус янги кемалар қўшилди.

Бироқ фан ва техникани ривожлантириш планининг бир қанча топшириқлари ва фан-техника программалари бажарилмай қолди.

II. САНОАТ

Маҳсулот реализация қилиш йиллик плани 101 процент бажарилди. Барча саноат министрликлари ва иттифоқдош республикалар планни адо этди.

Саноат маҳсулотининг умумий ҳажми 1982 йилга нисбатан пландаги 3,2 процент ўрнига 4 процент ошди. Унинг мутлақ ўсиши шу беш йилликнинг дастлабки икки йилидаги ўртача даражадан 1,3 баравар юқори бўлди. Саноат айрим тармоқларига доир маълумотлар қуйида келтирилади:

	1983 йилда ишлаб чиқариш ҳажми 1982 йилга нисбатан процент ҳисобида
Электроэнергетика	103
Ёқилғи саноати	102
Қора ва рангли металлургия	104
Химия ва нефть химияси саноати	106
Машинасозлик ва металл ишлаш	106
Ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноати	103
Бинокорлик материаллари саноати	104
Енгил саноат	100,9
Озиқ-овқат саноати	105
Маданий-маиший ва хўжалик моллари ишлаб чиқариш	103

(Давоми иккинчи ва учинчи бетларда).

ТИНЧЛИК — ОЛИЙ МАҚСАДИМИЗ

ОНАЛАР ОРЗУСИ

Одатдаги иш куни эди. Эшик аста очилиб, 50 ёшлардаги бир аёл киришга рухсат сўради.

— Отим Азиза, деди аёл ўзини таништириб, — фамилиям Турғунова. Аравон районидаги Жданов номли колхозда яшайман. Кўп болали онаман. Европада ядро уруши хавфи кучаяётганини эшитиб, кўнглим ранжиди. Наҳотки, фарзандларимиз «Першинг»лар ва қанотли ракеталар қурбони бўлади, наҳотки, биз оналарнинг севинч ва роҳати қайғу-аламга айланади?! Йўқ, оналар сергак турсак, ҳар қандай урушнинг олди олинади. Биз тинчликни урушга қарама-қарши қўйиб, шу йўлда меҳнат қилсак тинчлик ғалаба қилади. Мен, тинчлик фондига эллик сўм пул олиб келдим. Кассирингизга шуни олиб қўйинг, десам унамаяпти. Илтимос қиламан, сиз айтинг, у киши мендан шу пулни олиб қўйсин.

Онанинг бу гапларини эшитиб ўзим ҳам ҳаяжонланиб кетдим.

Қаранг, тинчлик совет оиласи учун қанчалар зарур. Бир муштипар она, ўзи серфарзанд бўлишига қарамай, тинчлик учун эллик сўм пул билан ўз ҳиссасини қўшмоқчи. Бу фақат ўзбек онасигина эмас, балки бутун совет кишиларининг меҳрибон оналарига хос фазилатдир.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Ю. В. Андроповнинг Баёнотида: «Совет давлатининг мудофаа қудрати шу қадар мустаҳкамки, уни синаб кўришни ҳеч кимга маслаҳат бермаймиз. Совет халқининг бунга ишончи комил» деган фикрлар баён этилганида Азизахондек бахтиёр оналарнинг қатъияти кўзда тутилмадимикин.

Ҳа, ана шу нарса ҳам кўзда тутилган. Чунки Она — жаҳоннинг юраги. Агар у қўзғолса, ер остин-устун бўлади. Буни океан ортидаги жаноблар ҳам билиб қўйишлари шарт.

Нусратхон МАМАНАЗАРОВА,
СССР Давлат банки Марҳамат район бўлимининг бошқарувчиси.

МИЛЛИОНЛАРНИНГ ХОҲИШ-ИРОДАСИ

Планетамизда тинчликни сақлаб қолиш барчанинг орзу-истаги.

Ўртоқ Ю. В. Андроповнинг «Правда» газетаси саволларига жавоблари бизнинг бирлашмамизда ҳам қизғин муҳокамага сабаб бўлди. Совет давлати раҳбарининг жавоблари коллективимиз аъзолари томонидан қизғин маъқулланди.

Бирлашмамизнинг 250 дан зиёд аъзоси қилинаётган ҳар бир минутли иш тинчлик ишига муносиб ҳисса бўлиб қўшилишини жуда яхши биладилар. Шунинг учун бу йил 1 миллион 515 минг сўмлик иш бажариш учун қизғин кураш олиб бормоқдалар.

Биз дунёда ҳамиша тинчлик бўлишини истаймиз. Бу фақат бизнинг эмас, миллионларнинг хоҳиш-иродасидир.

Ҳамидулла САЙДАЗИМОВ,
«Госкомсельхозтехника» Орджоникидзе район бирлашмаси партия ташкилотининг секретари.

ТОШКЕНТДА ТЎХТАБ ЎТДИ

Ҳиндистон Республикасига бораётган совет ҳукумат делегациясига бошчилик қилаётган СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Э. Димшиц 28 январь куни Тошкентда тўхтаб ўтди.

Тошкент аэропортида В. Э. Димшицни ва делегациянинг бошқа аъзоларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон ССР Министрлар Советы Раисининг биринчи ўринбосари В. К. Михайлов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Г. Духанин, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми савдо системасида кўп йил бенуқсон ишлаганлиги, коллективнинг жамоат ишида актив қатнашганлиги учун ва туғилган кунига етмиш йил тўлиши муносабати билан СССР Савдо министрлиги раҳбар ходимлар ва мутахассислар малакасини ошириш институти Тошкент филиалининг директори ўртоқ Ғафур Ғиёсович **Юсуповга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган савдо ходими»** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми совет ва хўжалик органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ҳамда туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети бўлимининг инспектори ўртоқ Александр Петрович **Мочалинни** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ ШАХДАМ ОДИМЛАРИ

(Боши биринчи бетда).

Машинасозлик ва металл ишлаш, газ, химия ва нефть химияси, озиқ-овқат саноати умуман саноатга қараганда бирмунча юксакроқ суръатларга эришди. Истеъмол буюмлари («Б») группаси маҳсулотлари ишлаб чиқаришни илдам ўстириш таъминланди. Ғарбий Сибирь, Канск-Ачинск, Жанубий Якутия, Павлодар-Экибастуз территориал ишлаб чиқариш комплекслари ва Курск магнит аномалияси зоналари жадал ривожлантирилди.

Меҳнат унумдорлиги планда белгиланган 2,9 процент ўрнига 3,5 процент ўсди. Маҳсулот ишлаб чиқаришда ўсишнинг 88 процентига шу ҳисобдан эришилди. Кўмир саноати ва Енгил саноат министрликларидан ташқари барча министрликлар меҳнат унумдорлиги планини бажарди.

Умуман саноат ва кўпчилик министрликлар меҳнат унумдорлигининг ўсиши ўртача иш ҳақи ўсишидан ошиб кетди; ана шу кўрсаткичларнинг нисбати яхшиланди ва йиллик план мўлжалларига мувофиқ бўлди.

Пировард натижаларга қараб ҳақ тўлаган ҳолда ягона наряд асосида ишлайдиган бригадалар тобора кўпроқ ривож топмоқда, бригадаларда ишлаётган барча ишчиларнинг тахминан учдан икки қисми шундай бригадаларга жалб этилган.

Маҳсулот таннархини **камайтириш ва фойда** олишни кўпайтириш топшириқлари бажарилди. Таннархни камайтириш ҳисобига 1,7 миллиард сўм тежалди.

Ишлаб чиқаришнинг техника-иқтисодий кўрсаткичлари ва маҳсулот сифати яхшиланди. Маҳсулотнинг умумий ҳажмида аъло сифат категорияли маҳсулот улуши 15,7 процентни ташкил этди.

Министрликлар бўйича маҳсулот реализация қилиш ҳажми планининг бажарилиши, ишлаб чиқариш ва меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари ҳақидаги маълумотлар қуйида келтирилади:

Умумиттифоқ ва иттифоқ — республика министрликлари ҳамда идоралари	Маҳсулотни реализация қилиш йиллик планининг бажарилиши процент ҳисобида	1983 йилда 1982 йилга нисбатан процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми	меҳнат унумдорлиги
Энергетика ва электрлаштириш	101	103	101
Нефть саноати	100,6	101	99
Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати	100,8	102	102
Газ саноати	102	106	104
Кўмир саноати	100,1	102	100
Қора металлургия	102	104	104
Рангли металлургия	101	103	103
Химия саноати	102	106	105
Минерал ўғит ишлаб чиқариш	101	110	108
Энергетика машинасозлиги	102	107	107
Оғир ва транспорт машинасозлиги	101	105	105
Электротехника саноати	100,9	104	106
Химия ва нефть машинасозлиги	100,3	107	108
Станоксозлик ва асбобсозлик саноати	101	106	107
Приборсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқариш системалари	102	104	107
Автомобиль саноати	102	103	104
Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги	100,9	105	106
Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш учун машинасозлик	102	108	107
Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги	102	102	105
Енгил ва озиқ-овқат саноати учун машинасозлик ҳамда рўзғор асбоблари	100,6	105	106
Ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноати	100,1	104	105
Бинокорлик материаллари саноати	100,6	104	104
Енгил саноат	100,3	100,5	102
Озиқ-овқат саноати	101	104	104
Мева-сабзавот хўжалиги	105	106	104
Гўшт ва сут саноати	104	108	107
Балиқ хўжалиги	105	103	103
Тайёрлаш	102	102	102
Медицина саноати	101	107	106
Микробиология саноати бош бошқармаси	101	114	111

Иттифоқдош республикаларда (иттифоққа бўйсунувчи саноатни ҳам қўшиб ҳисоблаганда) маҳсулот реализация қилиш планининг бажарилиши ва ўсиш суръатлари кўрсаткичлари қуйида келтирилади:

	Маҳсулотни реализация қилиш йиллик планининг бажарилиши процент ҳисобида	1983 йилда 1982 йилга нисбатан процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми	меҳнат унумдорлиги
РСФСР	101	103,6	103,6
Украина ССР	102	104,3	103,8
Белоруссия ССР	102	104,9	103,8
Ўзбекистон ССР	102	105,4	102,4
Қозоғистон ССР	101	104,5	103,0
Грузия ССР	101	105,0	103,5
Озарбайжон ССР	102	105,5	103,7
Литва ССР	102	104,3	103,3
Молдавия ССР	101	108,5	107,5
Латвия ССР	102	102,6	102,6
Қирғизистон ССР	101	104,0	103,2
Тожикистон ССР	102	102,6	100,2
Арманистон ССР	102	105,2	102,7
Туркманистон ССР	104	103,0	101,3
Эстония ССР	102	103,6	103,8

Маҳсулотнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди:

	1983 йилда ишлаб чиқарилгани	1983 йилда 1982 йилгига нисбатан процент ҳисобида
Электр энергия, миллиард киловатт-соат	1416	104
Нефть (газ конденцатини ҳам қўшиб ҳисоблаганда), миллион тонна	616	100,6
Газ, миллиард куб метр	536	107
Кўмир, миллион тонна	716	99,7
Пўлат, миллион тонна	153	104
Қора металлар прокати (тайёри), миллион тонна	107	104
Пўлат қувурлар миллион тонна	18,7	104
Темир рудаси, миллион тонна	245	100,3
Минерал ўғит (100 процент озуқа моддасига айлантириб ҳисоблаганда), миллион тонна	29,7	111
Ўсимликларни ҳимоя қилувчи химиявий воситалар (шартли бирликларда), минг тонна	557	104
Каустик сода, миллион тонна	2,9	103
Сульфат кислота, миллион тонна	24,7	104
Синтетик смола ва пластмассалар, миллион тонна	4,4	109
Химиявий тола ва ип, миллион тонна	1,4	110
Автопокришкалар, миллион дона	62,0	100,5
Синтетик ювиш воситалари миллион тонна	1,1	103
Турбиналар, миллион киловатт	15,4	89
Ўзгарувчан ток электр двигателлари, миллион киловатт	53,2	100,5
Металл қирқиш станоклари, миллион сўмлик	2194	106
Шу жумладан рақамли программа билан бошқариладиган станоклар	602	114
Темирчилик-пресс машиналари, миллион сўмлик	655	106
Программа билан бошқариладиган автомат манипуляторлар (саноат роботлари), минг дона	10,7	196
Приборлар, автоматлаштириш воситалари ва уларнинг запас қисмлари, миллиард сўмлик	4,3	106
Ҳисоблаш техникаси воситалари ва уларнинг запас қисмлари, миллиард сўмлик	3,3	111
Нефть аппаратлари, миллион сўмлик	208	99,8
Химиявий машина-ускуналар ва уларнинг запас қисмлари, миллион сўмлик	814	107
Енгил ва озиқ-овқат саноати учун технологик машина-ускуналар ва уларнинг запас қисмлари, миллиард сўмлик	1,5	106
Магистрал тепловозлар, миллион от кучи	3,8	106
Магистрал электровозлар, миллион от кучи	3,8	101
Магистрал юк вагонлари, минг дона	58,4	99,7
Тракторлар, миллион от кучи	49,3	103
Қишлоқ хўжалик машиналари, миллиард сўмлик	3,4	105
Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш учун машиналар, миллиард сўмлик	2,5	107
Комбайнлар, минг дона:		
ғалла комбайнлари	118	106
маккажўхори комбайнлари	2,0	129
Пахта териш машиналари, минг дона	10,1	102
Экскаваторлар, минг дона	41,8	98
Иморатбоп ёғоч (колхозлар тайёрлаган ёғоч бу ҳисобга кирмайди), миллион зич кубометр	271	101
Қоғоз, миллион тонна	5,7	104
Шундан газета қоғози, миллиард квадрат метр	31,6	103
цемент, миллион тонна	128	104
Йиғма темир-бетон, миллион куб метр	127	103
Барча турдаги газламалар, миллиард квадрат метр	11,4	102
Кийим-кечак, миллиард сўмлик	24,2	100,1
Ички ва устки трикотаж, миллиард дона	1,6	102
Чарм пойабзал, миллион жуфт	745	101
Гўшт — жами миллион тонна	16,0	104
Шу жумладан саноат ишлаб чиқарилгани	10,2	110
Колбаса маҳсулотлари, миллион тонна	3,2	104
Овқатбоп балиқ маҳсулотлари, балиқ консерваларини ҳисоблаганда, миллиард сўмлик	6,7	105
Мол ёғи, миллион тонна	1,5	113
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти сутга айлантириб ҳисоблаганда, миллион тонна	27,8	105
Маргарин маҳсулоти, миллион тонна	1,5	104
Шакар, миллион тонна	12,4	103
Ўсимлик ёғи, миллион тонна	2,8	106
Кондитер маҳсулотлари, миллион тонна	4,1	102
Натура ҳолидаги чой, минг тонна	237	107
Консервалар, миллиард шартли банка	17,1	103
Шу жумладан мева-сабзавот консервалари	12,0	103
Соатлар, миллион дона	69,1	100
Чинни-фаянс ва майолика идишлар, миллион сўмлик	873	104
Навли идишлар (шиша ва биллурдан тайёрланган), миллиард сўмлик	1,4	103
Радиоприёмник қурилмалар, миллион дона	9,3	104
Телевизорлар, миллион дона	8,6	103
Шу жумладан рангли тасвирдаги телевизорлар	3,4	109
Холодильниклар ва музлаткичлар, миллион дона	5,7	98
Шу жумладан камерасининг ҳажми 200 куб дециметр ва ундан ортиқ бўлганлари	2,8	106
Кир ювиш машиналари, миллион дона	4,2	106
Енгил автомобиллар, миллион дона	1,3	100,7
Мотоцикл ва мотороллерлар, миллион дона	1,1	102
Мебель, миллиард сўмлик	7,1	106

Газ қазиб чиқариш, бир қанча рангли металлар, ўсимликларни ҳимоя қилиш химиявий воситалари, приборлар, автоматлаштириш ва ҳисоблаш техникаси, воситалари, металл қирқиш станоклари, экскаваторлар, газета қоғози ва бошқа баъзи маҳсулот турларини ишлаб чиқариш плани ошириб бажарилди.

Халқ истеъмол моллари кўпчилигини: қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари, мол ёғи, кондитер маҳсулотлари, овқатбоб балиқ маҳсулотлари, кийим-кечак, мебель, соат, киноаппаратлари, чинни-фаянс ва майолика идишлар, телевизорлар, енгил автомобиллар ишлаб чиқаришнинг планлаштирилган ҳажмига эришилди.

Айни вақтда кўмир қазиб чиқариш, пўлат, минерал ўғит синтетик смола ва пластмасса, турбиналар, ўзгарувчан ток электродвигателлари, юк вагонлари, ёғоч-тахта, устки трикотаж, ўсимлик ёғи, консервалар ишлаб чиқариш плани бажарилмади.

Тузилган шартномалар ва нарядларга мувофиқ маҳсулот ишлаб чиқариш ва етказиб бериш планини бажариш бирмунча яхшиланди, аммо шартнома мажбуриятлари ҳали тўлиқ бажарилаётгани йўқ.

Қора металлургия, энергетика, оғир ва транспорт машинасозлиги, нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси, кўмир, химия, электротехника, ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик, енгил саноат министрликларининг бирлашмалари ва корхоналари шу планларни бажаришда анча қолоқликка йўл қўйдилар.

Машинасозлик министрликларида 1982 йилга нисбатан деталь ишлаш машина-ускуналари ишининг сменалик коэффициенти бир мунча ошгани ҳолда шу кўрсаткич юзасидан план топшириқлари бажарилмади. Айрим ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналар меҳнат унумдорлиги, таннарх, жамғармалар планини адо этмадилар, мавжуд қувватлардан тўлиқ фойдаланмадилар, маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ва унга меҳнат сарфининг лойиҳадаги даражасига белгиланган муддатларда эришмадилар, аҳолига манзур бўлмаётган молларни ишлаб чиқардилар.

III. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Қишлоқ хўжалиги ходимлари КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленумининг Озиқ-овқат программасини амалга ошириш соҳасидаги қарорларини бажара бориб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини, шу жумладан дон, қанд лавлаги, узун толали зиғир толаси, картошка, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга эришдилар.

Кўпчилик иттифоқдош республикаларнинг, автоном республикаларнинг, ўлка ва областларнинг хўжаликлари давлатга дон сотиш планини бажардилар. Давлатнинг дон ресурслари мамлакат аҳолисини нон ва ғалла маҳсулотлари билан тўла-тўкис таъминлайдилар.

Пахта етиштириш 9,2 миллион тоннани ташкил этди. Ўзбекистон ССР, Туркманистон ССР ва Озарбайжон ССР пахта харид қилиш планини бажардилар.

82 миллион тонна саноатбоп қанд лавлаги, 83 миллион тонна картошка, 29 миллион тонна сабзавот ва деҳқончиликнинг бошқа кўпгина маҳсулотлари олинди. Ем-хашак кўпроқ тайёрланди. Бу эса чорвачиликни қиш фаслида озуқа билан яхшироқ таъминлаш имконини берди. 1984 йил ҳосили учун 40 миллион гектар ерга кузги экинлар экилди, 111 миллион гектар ер шудгор қилинди. Колхоз ва совхозлар баҳори экинлари уруғликлари билан асосан таъминлаб қўйилган, бу уруғликларнинг кўпчилик қисми экиш кондециясига етказилган. Машина-механизмлар кўкламги дала ишларига тайёрлаб қўйилмоқда.

Чорвачиликда сезиларли муваффақиятларга эришилди.

Ҳамма категориялардаги хўжаликларда **чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни** қуйидаги маълумотлардан кўриш мумкин:

	1982 йил	1983 йил
Гўшт (сўйилган вазнда), миллион тонна	15,4	16,0
Сут, миллион тонна	91,0	96,4
Тухум, миллиард дона	72,4	74,7
Жун (физик вазнда), минг тонна	452	454

Чорва молларнинг маҳсулдорлиги ошди. Жамоат чорвачилигида ҳар бош соғин сигирдан сут соғиб олиш ўрта ҳисобда 7 процент, тухумга кирган товуқлардан тухум олиш 1 процент, боқувдаги қорамолнинг ўртача суткалик семириши 5 процент, чўчқаларни семиртириш 4 процент кўпайди. Давлатга сотилган ҳар бош молнинг ўртача вазни: қора молники 3 процент, чўчқаларники 4 процент ошди.

Саноат, қурилиш ва бошқа корхона ҳамда ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликларида, шунингдек аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш кўпайди.

Давлат йўли билан харид қилинган чорвачилик маҳсулотлари қуйидагича бўлди:

	1982 йил	1983 йил
Чорва ва парранда, миллион тонна:		
Тирик вазнда	16,0	17,5
Сўйилган вазнда	10,0	11,0
Сут, миллион тонна	58,0	63,4
Тухум, миллиард дона	46,4	48,2
Жун (соф толага айлантириб ҳисобланган), минг тонна	227,9	238,1

Давлат йўли билан сут, чорва ва парранда (тирик вазнда) харид қилиш 1982 йилга нисбатан 9 процент, тухум ва жун харид қилиш 4 процент кўпайди. Чорвачилик маҳсулотлари харид қилиш плани ошириб бажарилди.

Ҳамма категориялардаги хўжаликларда **маҳсулдор чорва туёғи** қуйидагича бўлди (миллион бош):

	1983 йил	1984 йил 1 январгача
Қорамол	117,2	119,4
Шу жумладан сигирлар	43,8	43,8
Чўчқалар	76,7	78,5
Қўй ва эчкилар	148,5	151,4

Колхоз ва совхозларнинг экономикаси мустаҳкамланди, уларнинг олган фойдаси 1983 йилда қарийб 17 миллиард сўмга етди; рентабелли хўжаликлар анча кўпайди.

Эришилган муваффақиятларга қарамай бир қанча колхоз ва совхозлар деҳқончилик ва чорвачиликнинг айрим маҳсулотларини давлатга сотиш планини бажармадилар, ишлаб чиқаришни ўстириш резервларидан етарли фойдаланмаяптилар, машина-механизмларнинг бекор туриб қолишига, мелиорацияланган ерлардан самарасиз фойдаланилишига қишлоқ хўжалик маҳсулотининг нобуд бўлишига, унумсиз харажатларга йўл қўймоқдалар.

Қишлоқ хўжалигига жами қуввати 31 миллион от кучига тенг келадиган 372 мингта трактор, 116 мингта дон комбайни, 1,7 мингта маккажўхори ўриш комбайни, 9,9 мингта пахта териш машинаси, 34 мингта пресс-подборщиклар, 15 мингта ёмғирлатиш машинаси ва қурилмаси, 4,6 мингта пичан ўриб, тойлайдиган машина, 3,1 мингта пичан майдалагич ва бошқа кўп миқдордаги машина-механизмлар **етказиб берилди.**

23 миллион тонна минерал ўғит (тўйимли моддалари 100 процентга айлантириб ҳисобланган) ёки 1982 йилга нисбатан 2,8 миллион тонна кўп минерал ўғит, 675 минг тонна ёки 1982 йилга нисбатан 65 минг тонна кўп химиявий озуқа қўшимчаси етказиб берилди.

Бир қанча турдаги машина-механизмлар минерал ўғит ва химиявий озуқа қўшимчаси етказиб бериш плани бажарилди. Дон комбайнлари, пичан майдалагичлар ва бошқа баъзи турдаги машиналар камроқ етказиб берилди.

Агросаноат комплексига, қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминлайдиган тармоқлари қўшилганда, **капитал маблағ** сарфлаш 1982 йилга нисбатан 5 процент кўпайиб, 48 миллиард сўмликдан ошиб кетди, жумладан қишлоқ хўжалигига 40 миллиард сўм капитал маблағ сарфланди.

Бошқарув структураси такомиллаштирилди, колхозлар, совхозларнинг ва агросаноат камплекси корхоналарининг алоқалари мустаҳкамланди, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг коллектив (бригада) формалари жорий қилинди.

Мамлакатнинг ҳамма жойида район, область, ўлка, республика (автоном республика) агросаноат бирлашмалари тузилди ва ишлаб турибди.

IV. ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Транспорт айрим турларида юк ташиш ва уларнинг юк оборотини қуйидаги маълумотлардан кўриш мумкин:

	1983 йилда бажарилди	1983 йилда 1982 йилга нисбатан процент ҳисобида
Юк ташиш, миллион тонна		
Темир йўл транспорти	3851	103
Умумий фойдаланишдаги дарё транспорти	606	100,3
Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти	6611	98
Нефть ва нефть маҳсулотлари оқизиладиган қувурлар	649	101
Юк обороти, миллиард тонна-километр		
Темир йўл транспорти	3600	104
Умумий фойдаланишдаги дарё транспорти	273	104
Умумуй фойдаланишдаги автомобиль транспорти	142	99,6
Нефть ва нефть маҳсулотлари оқизиладиган қувурлар	1353	104
Газ саноати министрлигининг газ қувурлари	863	112

1983 йилда транспортнинг иши бирмунча яхшиланди. Ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти 7,5 триллион тонна-километрни ташкил этди ва 1982 йилга нисбатан 4,8 процент кўпайди. Пассажир обороти 971 миллиард пассажир-километрга етди ва 2,1 процент кўпайди. Шу кўрсаткичлар юзасидан планда белгиланган топшириқлар ошириб бажарилди.

Темир йўл транспорти юк ташишнинг умумий ҳажми ва кўпчилик энг муҳим юкларни ташиш, юк обороти, пассажир обороти ҳамда юк ташишда машғул бўлган ходимларнинг меҳнат унумдорлиги йиллик планини бажарди. Юк оборотини кўпайтиришнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига таъминланди. Ҳаракат составидан фойдаланишнинг асосий кўрсаткичлари яхшиланди.

Денгиз транспортида чет элларга ва мамлакат ичкарисида шунингдек контейнерларга жойлаш юк ташиш планлари бажарилди. Олдинги йилга нисбатан чет элларга юк ташиш 11 процент ва мамлакат ичкарисида юк ташиш 3 процент кўпайди.

Дарё транспорти юк ташиш ва юк обороти юзасидан белгиланган топшириқларни бажарди. Пассажир ташиш 3 процент кўпайди.

Автомобиль транспорти пассажир ташиш, пассажир обороти ва енгил таксомоторнинг ҳақ олиб йўл босиши планини бажарди; 1982 йилга нисбатан автобусларда пассажир ташиш 2 процент, пассажир обороти 3 процент, енгил таксомоторнинг ҳақ олиб йўл босиши 2 процент кўпайди.

Нефть ва нефть маҳсулотлари оқизиладиган транспортда нефть маҳсулотларини ҳайдаш, юк обороти юзасидан планда белгиланган ҳажми таъминланди.

Газ саноати министрлигининг **газ қувурларида** товар газ юбориш плани бажарилди, бир йил ичида товар газ ҳажми қарийб 26 миллиард кубометр миқдорида кўпайди.

Ҳаво транспорти пассажир ташиш, пассажир обороти планини, авиация орқали юк ташиш ҳамда халқ хўжалиги тармоқларига авиация хизмати ишлари умумий ҳажмини ошириб бажарди. 109 миллион киши манзилга элтиб қўйилди. Пассажир ташиш бир процент, пассажир обороти 2 процент, авиацияда юк ташиш умумий ҳажми 3 процент кўпайди. 106 миллион гектар ерга авиация воситаси билан химиявий дори сепилди.

Транспортнинг айрим турларида ҳаракат составининг юк тортиш қувватидан тўла-тўкис фойдаланилмаяпти, юк ортиш, тушириш операцияларида анчагина вақт унумсиз бекор турилишига, ўринсиз ва муқобил юк ташилишига йўл қўйилмоқда. Темир йўл транспортида локомотив ва юк вагонининг ўртача суткалик унумдорлиги, ёғоч-тахта ва цемент ташиш плани; дарё транспортида — айрим энг муҳим юкларни ташиш плани бажарилмади; умумий фойдаланишдаги автомобиль транспортида юкларни марказлаштирилган тарзда ташиш ҳажми камайди, юк ташиш ва юк обороти плани бажарилмади.

Алоқа корхоналари маҳсулот ҳажми планини бажарди ва уни 5 процент кўпайтиришга эришди, алоқа воситаларини ривожлантиришнинг асосий топшириқлари бажарилди.

V. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

1983 йилда **200 тага яқин янги давлат саноат корхонаси ишга туширилди.** Ишлаб турган корхоналарда реконструкциялаш ва техника билан қайта қуроллантириш ишлари кенг миқёсда ўтказилди. Кўп миқдорда уй-жой, мактаблар, касалхоналар, мактабгача тарбия муассасалари ва бошқа социал-маданий объектлар, шунингдек савдо-сотиқ, умумий овқатланиш ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ишга туширилди.

Электр энергетикада 10 миллион киловатт қувват ишга туширилди. Игнали атом электр станцияси, Тобольск ва Киров теплоэлектроцентраллари, Манғишлоқ областидаги Шевченко ГРЭСи, ишлаб турган бир қанча электр станцияларда янги турбиналар ишга туширилди.

Кўмир саноатида 17 миллион тонна кўмир қазиб чиқарадиган қувватлар ишга туширилди.

Қора металлургияда Белгород областидаги Стойленск ва Карелия АССРдаги Костомукша кон-бойитиш комбинатларида темир-руда қазиб чиқарадиган катта корхоналар ишга туширилди; прокат, пўлат қувурлар, кокс ишлаб чиқарувчи қувватлар кўпайтирилди.

Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноатида, рангли металлургияда бир қанча ишлаб турган корхоналарда янги қувватлар фойдаланиш учун топширилди.

Химия саноатида Фарғона областидаги Янги Қўқон химия заводи ишлаб турган корхоналар қаторига кирди. «Тольяттиазот», «Ангарскнефтеоргсинтез» ишлаб чиқариш бирлашмаларида синтетик аммиак, Иркутск областидаги ЗИМИН химия заводида полихлорвинилсмола ишлаб чиқарадиган катта қувватлар ишга туширилди.

Машинасозликда ўзгарувчан ток электр моторлари, йирик электр машиналар, юқори вольт ва қуйи вольт электр аппаратлари, химия асбоб-ускуналари, порт кранлари ва шу кабиларни ишлаб чиқарувчи қувватлар оширилди.

Урмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноатида Ленинград областидаги Светогорск целлюлоза-қоғоз комбинатида сульфат целлюлоза ва қоғоз ишлаб чиқарувчи йирик комплекс фойдаланиш учун топширилди; тилинган ёғоч материаллар, елимланган фанера, мебель ишлаб чиқарувчи қувватлар ишга туширилди.

Бинокорлик материаллари саноатида цемент, иморатбоп ғишт, йиғма темир бетон ва бошқа турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи қувватлар кўпайтирилди.

Енгил саноатда устки ва ички трикотаж, пайпоқлар, чарм пойабзал, трикотаж газлама, тикилган буюмлар ишлаб чиқарувчи қувватлар ишга туширилди, кўп миқдорда йигирув урчуқлари ва тўқув станоклари ўрнатилди.

Жами узунлиги 1982 йилдаги 9,4 минг километр ўрнига салкам 11 минг километр келадиган магистрал газ қувурларининг бир қанча янги участкалари фойдаланиш учун топширилди. Жаҳон практикасидаги ноёб инженерлик-техника иншооти бўлмиш Уренгой—Помари—Ужгород магистрал газ қувури муддатидан илгари ишга туширилди. Байкал — Амур темир йўл магистрали қурилиши давом этмоқда.

Агросаноат комплекси тармоқларидаги қувватлар кўпайтирилди.

Қишлоқ хўжалигида 7,7 миллион бош қорамол боқиладиган чорвачилик бинолари, механизациялашган фермалар ва комплекслар, 13,1 миллион товуқ боқиладиган паррандахоналар, 4,6 миллион тухумга кирган товуқ ва йилига 82 миллион бош гўштбоп товуқ боқиладиган паррандачилик фабрикалари, 32 миллион куб метр ҳажмли силос ва сенаж иншоотлари, элеваторлар, омихта ем корхоналари ва бошқа объектлар қурилди. 710 минг гектар суғориладиган ва 725 минг гектар захи қочирилган ерлар фойдаланиш учун қабул қилиб олинди. 4 миллион гектар яйловга сув чиқарилди.

Қанд-шакар, кондитер маҳсулотлари, гўшт, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари, пишлоқ ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи қувватлар ишга туширилди.

Қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминловчи тармоқларда минерал ўғит ва унинг учун керакли хом ашё, қишлоқ хўжалик машиналари ҳамда уларнинг запас қисмлари, чорвачилик учун керакли ва ем-хашак, озуқа ачитқиси ишлаб чиқарадиган машина ва асбоб-ускуналар ишлаб чиқарувчи қувватлар ишга туширилди.

Пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобидан халқ хўжалигига сарфланган **капитал маблағ** 150 миллиард сўмдан ошиб кетди.

Нормативдан ортиқча чала қолган қурилиш ҳажми камайтирилди.

1983 йилда товар қурилиш маҳсулоти 68 миллиард сўмликни ташкил этди ва аввалги йилга нисбатан 7 процент кўпайди. Пудрат ишлари ҳажми ошди. Бу ишларни кўпайтиришнинг 90 процентдан ортиғи меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига таъминланди.

Бригада хўжалик ҳисоби ривожланмоқда, бригадаларнинг 45 процентдан кўпроғи шу усул асосида ишламоқда. Узлуксиз поток бригада пудрати жорий этилмоқда.

Шу билан бирга капитал маблағ ва материал ресурсларини ишга тушириладиган объектларга зарур даражада тўплашга эришилмади, асосий фондларни ва баъзи ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш плани бажарилмай қолди. Бир қанча қурилиш ташкилотлари товар қурилиш маҳсулоти ва пудрат ишлари ҳажми юзасидан белгиланган планларни, меҳнат унумдорлигини ошириш, фойда олиш, қурилиш-монтаж ишлари таннархини камайтириш топшириқларини бажармади, ўртача иш ҳақининг меҳнат унумдорлигига нисбатан илдамроқ ўсишига йўл қўйди.

VI. ХАЛҚНИНГ МОДДИЙ ВА МАДАНИЙ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШ

1983 йилда халқ фаровонлигини социал ривожлантириш ва юксалтириш тадбирларини амалга ошириш давом эттирилди.

Халқ хўжалигида **ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи** 1982 йилдаги 177,3 сўм ўрнига 182 сўмни ташкил этди. **Колхозчиларнинг меҳнатига тўланадиган ўртача ойлик иш ҳақи** 129 сўмдан 138 сўмга етди.

Аҳоли ижтимоий истеъмол фондларидан 134,5 миллиард сўмлик ёки 1982 йилдагига қараганда 5,9 миллиард сўмлиқ кўп **тўлов ва имтиёзлар** олди. Ана шу тўлов ва имтиёзларни ҳисобга олганда ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи ойига 247 сўмдан 254 сўмга етди.

Сибирь, Узоқ Шарқ, Урал районларида, РСФСРнинг Марказий Қоратупроқ районида ва Ноқоратупроқ зонасида жойлашган совхозлар ҳамда бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналари раҳбар ходимларининг, мутахассислари ва хизматчиларининг мансаб окладлари оширилди. Мазкур корхоналардаги чорвачиликда банд бўлган ишчиларга шу хўжаликдаги узлуксиз иш стажи учун иш ҳақига устама ҳақлар жорий этилди. Урал областларида ва Қозоғистоннинг

(Давоми учинчи бетда).

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ ШАХДАМ ОДИМЛАРИ

(Боши биринчи ва иккинчи бетларда)

кўпчилик областларида совхозлар ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналари ходимларининг иш ҳақига район коэффициентлари (шундай коэффициентлар белгиланмаган совхозлар ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналари учун) жорий этилди. Колхозларда ҳам худди шундай тадбирлар амалга оширилди.

1983 йилнинг 1 январидан бошлаб, ишлаб чиқариш тармоқларининг 15 иш куни муддатида давом этадиган отпускага эга бўлган ходимларига узлуксиз иш стажи учун қўшимча отпускалар берилмоқда (уларга илгари бундай отпускалар берилмас эди).

Бир корхона, муассаса ёки ташкилотда камида 25 йил ишлаган ишчилар ва хизматчиларга, камида 20 йил ишлаган болалик аёлларга узлуксиз иш стажи учун қарилик пенсиясига тўланадиган қўшимча ҳақ миқдори 10 процентдан 20 процентга оширилди.

Болалик оилаларга давлат ёрдамини кучайтириш тадбирлари амалга оширилди. Мамлакатнинг бутун территориясида ишловчи оналарга бола бир ёшга етгунга қадар уни парвариш қилиш учун қисман ҳақ тўланадиган отпуска бериш ва айни вақтда бир ярим йилгача ҳақ тўланмайдиган отпускани чўзиш ҳамда бола туғилиши муносабати билан бир йўла нафақа бериш тадбири ниҳоясига етказилди.

Умумий таълим мактабларининг барча ўқувчилари (шу жумладан, X-XI синфлар) дарсликлар билан бепул таъминланмоқда.

Пионер лагерларига путёвкалар сотиб олишда қўшимча имтиёзлар жорий этилди — путёвкаларнинг ярми бепул, қолганлари эса қийматининг 20 процентини тўлаш шарти билан берилмоқда.

Давлат ички заёмларининг ҳақи тўланди.

Меҳнаткашлар **омонат кассаларига** қўйган ўз **омонатларини** 12 миллиард сўмдан зиёд кўпайтирдилар.

Давлат ва кооператив савдосининг **чакана товар обороти** 305,7 миллиард сўмликни ташкил этди ва 1982 йилга нисбатан таққослама нархларда 8 миллиард сўмлик ошди. Йиллик план бажарилмай қолди.

Давлат ва кооператив савдосида айрим моллар сотишнинг ўсишини қуйидаги маълумотлардан кўриш мумкин:

	1983 йилда сотиягани 1982 йилга нисбатан процент ҳисобида
нон маҳсулотлари	101
гўшт ва гўшт маҳсулотлари	105
балиқ ва балиқ маҳсулотлари	98
сарёғ	110
ўсимлик ёғи	104
маргарин маҳсулоти	100
қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти	105
пишлоқ	109
тухум	103
қанд-шакар	101
кондитер маҳсулотлари	102
чой	100
картошка	107
сабзавот	106
мева ва цитрус мевалар	118
кийим-кечак, ички кийим ва газламалар	104
трикотаж буюмлар	100
пайпоқлар	102
чарм пойабзал	100
чинни-фаянс, майолика ва шиша идишлар	97
совун ва синтетик кир ювиш воситалари	100
мебель	104
холодильниклар ва музлаткичлар	104
шу жумладан, камерасининг ҳажми 200 куб дециметр ва ундан ортиқ холодильниклар	117
кир ювиш машиналари	105
электр пилесослар	102
соатлар	103
фотоаппаратлар	95
радиоприёмник қурилмалари	106
телевизорлар	106
шу жумладан, рангли тасвирдаги телевизорлар	110
магнитофонлар	105
велосипед ва мопедлар	103
мотоцикл ва мотороллерлар	105
енгил автомобиллар	106

Товар обороти кўпайгани ҳолда аҳолининг баъзи озиқ-овқат, саноат маҳсулотларига ортиб бораётган талаб-эҳтиёжи ҳали тўлиқ қондирилгани йўқ.

Аҳолига кўрсатилаётган маиший хизмат ҳажми 1982 йилга нисбатан 6 процент, шу жумладан қишлоқ жойларда 6,9 процент ошди. Шу билан бирга план бажарилмади.

Хизмат соҳасидаги корхоналар ва муассасаларнинг **иш режими** тартибга келтирилди.

Пул муомаласининг барқарорлиги таъминланди.

Пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига **жами саҳни 110 миллион квадрат метрдан ортиқ 2 миллионта янги шинам квартира қурилди. План бажарилди. Ўн миллиондан ортиқ кишининг уй-жой шароитлари яхшиланди.** 973 минг ўқувчига мўлжалланган умумий таълим мактаблари, 561 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари, 65 минг ўринли касалхоналар, ҳар сменада 137 минг беморни қабул қила оладиган амбулатория-поликлиника муассасалари ва бошқа кўпгина объектлар фойдаланишга топширилди.

Қишлоқ жойларда жами саҳни 33 миллион квадрат метрга борадиган уй-жой бинолари, 509 минг ўқувчига мўлжалланган умумий таълим мактаблари, 188 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари барпо этилди.

Шу билан бирга айрим министрликлар ва идоралар уй-жойлар ҳамда социал-маданий объектлар қуриш планини тўла бажара олмадилар.

Аҳоли пунктлари обдонлаштирилди. Ленинск, Кузнецк, Ивано-Франковск, Целиноград ва Самтредия шаҳарларида троллейбуслар қатнай бошлади. Москва ва Ереванда метрополитен линияларининг янги участкалари ишга туширилди.

Табиатни муҳофаза қилишга доир белгиланган программа бажарила борди. Шу мақсадларда сарфланган давлат капитал маблағлари 1,8 миллиард сўмни ташкил этди. Шаҳарлар ва саноат марказлари атмосфера ҳавосини тозалаш, сув ҳавзаларини муҳофаза қилиш тадбирлари амалга оширилди. Шу билан бирга бир қанча министрликларнинг корхоналари оқова сувларни, ҳавога чиқарилаётган газларни тозалаш иншоотларини ҳамда сувдан такрорий фойдаланиш системаларини ишга тушириш топшириқларини бажармадилар.

Давлат аҳамиятидаги 2,1 миллион гектар ўрмонда дарахтзорларни тиклаш ишлари ўтказилди. Ерларни экин экишга яроқли қилиш ишлари давом эттирилди.

Халқ маорифи ва маданият янада ривож топди. 106 миллиондан кўпроқ киши таълимнинг ҳар хил турларига жалб этилди, шундан 44,5 миллион киши умумий таълим мактабларида, 4 миллиондан зиёд киши ҳунар-техника ўқув юртларида (шу жумладан 2,4 миллион киши ўрта билим юртларида); 4,5 миллион киши ўрта махсус ўқув юртларида, 5,3 миллион киши олий ўқув юртларида таълим олди.

1983 йилда 4,7 миллион йигит ва қиз ўрта маълумот олди, шундан 1,3 миллион киши ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиб битирди.

Куни узайтирилган мактаблар ва группаларда 12,4 миллион, аввалги йилга нисбатан 5 процент кўп ўқувчи тарбияланмоқда.

Доимий мактабгача тарбия муассасаларида 15,5 миллион бола бор. Мавсумий болалар муассасалари 5 миллион болага хизмат қилди, шундан салкам 2 миллиони мактабгача ёшдаги болалардир.

Олий ўқув юртларига 1,1 миллион киши, ўрта махсус ўқув юртларига 1,5 миллион киши қабул қилинди, шундан 1 миллион нафари ёки 37 проценти олий ўқув юртлари билан техникумларнинг кечки ва сиртқи бўлимларига қабул этилди.

1983 йилда халқ хўжалигига 2,1 миллион мутахассис, шу жумладан 0,8 миллион олий маълумотли ва 1,3 миллион ўрта махсус маълумотли мутахассис юборилди.

Ҳунар-техника ўқув юртларида бир йил ичида 2,6 миллион ёш малакали ишчи тайёрланди ва уларга салкам 3 миллион киши, шу жумладан ўрта ҳунар-техника билим юртларига салкам 900 минг киши қабул қилинди.

47 миллионга яқин киши янги касбларни ўрганди ва малакасини оширди.

Ўтган йилнинг охирида мамлакатда олий ва ўрта, тўлиқ ва тўлиқсиз маълумотли 155,3 миллион киши бор эди, улар иш билан машғул бўлган аҳолининг 87 процентини ташкил қилади.

2 миллиард нусха китоб фондига эга бўлган 133 мингта оммавий кутубхона китобхонларга хизмат қилди.

1983 йилда 2 миллиард нусхадан кўпроқ китоб ва брошюра нашр этилди.

151 мингта кино установка ишлаб турди, бир йил ичида кино сеансларини 4,1 миллиард киши томоша қилди.

Медицина хизмати ва аҳолининг ташкилий дам олиши кенгайтирилди, барча ихтисослардаги врачлар сони 32 минг нафар кўпайиб, 1 миллион 100 минг кишига етди.

Санаторийлар, пансионатлар, дам олиш уйлари ва базаларида, туристлар базаларида 46 мингта янги жой ҳосил қилинди. Бу муассасаларда 60 миллиондан кўпроқ меҳнаткаш ва уларнинг оила аъзолари даволаниб ҳордиқ чиқарди, шундан 35 миллион киши туристик маршрутлар ва базаларда дам олди. Экскурсияларнинг қатнашчилари 194 миллион кишига етди.

28 миллионга яқин бола ва ўспирин ёз фаслини пионер ва мактаб лагерларида, саёҳат-туристик базаларда ўтказди ёки шу фаслда болалар муассасалари бўлган хушманзара жойларга бориб дам олди.

Физкультура ва спортнинг оммавийлигини янада юксалтириш тадбирлари амалга оширилди, 31 миллионга яқин ГТО комплекси нишондорлари тайёрланди.

Совет Иттифоқининг **аҳолиси** 1984 йилнинг 1 январида 273,8 миллион кишига етди.

* * *

Мамлакатнинг меҳнат коллективлари КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил декабрь Пленуми қарорларини якдиллик билан қўллаб-қувватлаб ва маъқуллаб, 1984 йилги план топшириқларини тўла ва ошириб бажариш учун, меҳнат унумдорлигини пландан ташқари 1 процент ошириш ва маҳсулот таннархини қўшимча равишда 0,5 процент камайтириш учун бошланган социалистик мусобақани кенг қулоч ёздирдилар.

СССР Марказий статистика бошқармаси

1984 йил 4 март СССР Олий Советига САЙЛОВ

ХАЛҚНИНГ МУНОСИБ ВАКИЛЛАРИ

(Боши биринчи бетда)

О. Ю. Тарасова ва мажлисда сўзга чиққан бошқа нотиқлар ўз коллективларининг топшириғига биноан **В. В. Гришин**ни Москва Перов сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олишни таклиф қилдилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Москва шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Виктор Васильевич Гришин**ни Перов сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олишга бир овоздан қарор қилди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Москва область Ленин сайлов округининг округ сайлов комиссияси «Коммунарка» давлат наслчилик заводининг машинада сут соғиш мастери Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Мария Сергеевна Громова**ни СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олди.

Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Минск — Москва сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисини комиссия раиси, Москва район партия комитетининг биринчи секретари Б. А. Савченко очди. У округ меҳнат коллективларининг йиғилишларида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатилганлигини айтди. Округ сайлов комиссияларига Очиқ хатни сайловчилар мамнуният билан кутиб олдилар. Бу Очиқ хатда А. А. Громико Минск—Москва сайлов округидан овозга қўйилишига розилик берган.

Мажлисда сўзга чиққан Минск медицина институтининг ректори А. А. Ключарев, «Луч» пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари Н. Ф. Стриж, холодильниклар заводи техника контроли бўлимининг контролери Н. И. Варганова ва бошқалар ўз коллективларининг топшириғига биноан А. А. Громикони СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олишни таклиф қилдилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР ташқи ишлар министри **Андрей Андреевич Громико**ни Минск — Москва сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор чиқарди.

Минск—завод сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида Минск автомобиль заводининг темирчи штамповкачиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Евгений Александрович Шуляк** СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

Қозоғистон пойтахтида СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Олмаота — Ленин сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисни комиссия раиси — С. М. Киров номли машинасозлик заводининг токари И. А. Булинин очди. Бир қанча корхоналарнинг ишчилари, инженер-техник ходимлари, хизматчилари, деди у, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Д. А. Кунаев**ни СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатдилар. Биз округ сайлов комиссияларига Очиқ хатдан Д. А. Кунаев бизнинг сайлов округимиздан овозга қўйилишга розилик берганлигини билиб мамнун бўлдик, деди нотиқ.

Шундан кейин сўзга чиққан С. М. Киров номли машинасозлик заводининг фрезерчиси Р. С. Склярова, Олмаота ип газлама комбинатининг тўқувчиси Л. Н. Камкина, «Поршень» заводи партия комитетининг секретари А. П. Каверин, область касаба союзлари Советининг секретари Л. Л. Крашенникова, пластмассаларни қайта ишловчи «Қизилту» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Т. М. Рамаданов сайлов комиссиясига мурожаат этиб, Д. А. Кунаевни СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олишни сўрадилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Динмуҳаммад Аҳмедович Кунаев**ни Олмаота — Ленин сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилинади.

Олмаота — Октябрь сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида Ю. А. Гагарин номли Олмаота тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг тикувчи-мотористи **Гулнора Оразбековна Диханбаева**ни шу округдан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олиш тўғрисида қарор чиқарилди.

Целиноградда СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Целиноград—Отбосар сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Омонгелди номли совхоз механизатори **Наталья Владимировна Геллерт** шу округдан СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ленинград шаҳар сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисни комиссия раиси «Ленинград металл заводи» бирлашмаси йиғувчи слесарлар бригадири икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. С. Чичеров очди. У бир қанча меҳнат коллективлари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари Г. В. Романовни депутатликка номзод этиб кўрсатганлигини маълум қилди. Округ сайлов комиссияларига Очиқ хатда Г. В. Романов Ленинград шаҳар сайлов округидан овозга қўйилишига розилик берди. Сайловчилар буни мамнуният билан кутиб олдилар.

Мажлисда сўзга чиққан «Электросила» бирлашмасининг бош директори Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Б. И. Фомин, А. А. Жданов номли кемасозлик заводи монтажчи слесарларининг бригадири Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. В. Волков, Ленинград университети партия комитетининг секретари И. В. Дубов, «Скороход» бирлашмасининг бригадири Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Н. Титова ва бошқалар Г. В. Романовни СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олишни таклиф қилдилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари **Григорий Васильевич Романов**ни Ленинград шаҳар сайлов округидан СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олишга бир овоздан қарор қилди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Ленинград — Киров сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида «Кировский завод» бирлашмаси йиғувчи слесарларининг бригадири Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Иван Васильевич Захаров** шу сайлов округидан депутатликка номзод этиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Шахтинск сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Мажлисни комиссия раиси, «Ростовуголь» ишлаб чиқариш бирлашмаси «Южная» шахтаси кон ишчиларининг бригадири Н. С. Фомин очди. У округ меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комитетининг раиси **М. С. Соломенцев**ни СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатганликларини айтди.

М. С. Соломенцев Шахтинск сайлов округидан овозга қўйилишига розилик берганлиги округ сайлов комиссияларига Очиқ хатдан маълум бўлди, деб давом қилди нотиқ. Округ сайловчилари бу хабарни мамнуният билан кутиб олдилар.

«Майская» шахтаси партия комитетининг секретари О. Д. Коваленко, СССР 50 йиллиги номли Шахтинск ип-газлама комбинатининг йигирувчиси Г. В. Мельник Октябрь районидаги «Россия» колхозининг раиси А. А. Животов, КПСС Шахтинск шаҳар комитетининг биринчи секретари А. Я. Ишин ва бошқа нотиқлар М. С. Соломенцевни депутатликка номзод этиб рўйхатга олишни таклиф қилдилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комитетининг раиси **Михаил Сергеевич Соломенцев**ни Шахтинск сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олишга бир овоздан қарор қилди.

Ростов-Донда СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Пролетар сайлов округининг округ сайлов комиссияси «Ростсельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг йўнувчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Петр Кондратьевич Колесников**ни шу округдан депутатликка номзод этиб рўйхатга олишга қарор қилди.

Москва Советининг занголри залида СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Москва шаҳар сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисни комиссия раиси — Владимир Ильич номли электр механика заводи токарларининг бригадири В. П. Тихомиров очди. У пойтахтнинг меҳнат коллективларида СССР Олий Совети депутатлигига номзодлар кўрсатишга бағишлаб ўтказилган йиғилишларда ва округ сайловолди кенгашларида москваликлар КПСС Марказий Комитети 1983 йил декабрь Пленумининг қарорларини, партиянинг социалистик экономикани янада юксалтиришга, халқ фаровонлигини оширишга қаратилган йўлини якдиллик билан маъқуллаганликларини таъкидлади. Москваликлар йиллик планни тўла-тўкис бажарибгина қолмай, шу билан бирга уни ошириб бажариш учун қўшимча резервларни ҳам қидириб топишга азму қарор берганликларини билдирдилар.

Комиссия раиси қуйидагиларни айтди: сайловчилар КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Тихонов Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Москва шаҳар сайлов округидан овозга қўйилишига розилик берганлигини билиб ғоят мамнун бўлдилар.

Мажлисда сўзга чиққан «Серп и Молот» металлургия заводининг вальцовкачиси А. П. Моисеев Н. А. Тихоновни СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олишни таклиф қилди.

Бу таклифни «Иккинчи соат заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари Ю. И. Рябкова, «Красний Октябрь» кондитер фабрикасининг бригадири А. А. Белова, И. П. Бардин номли қора металлургия марказий илмий-тадқиқот институти сифатли пўлатлар институтининг директори С. А. Голованенко ва бошқа нотиқлар қизғин қўллаб-қувватладилар.

Комиссия КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси **Николай Александрович Тихонов**ни Москва шаҳар сайлов округидан СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Москва—Октябрь сайлов округидан округ сайлов комиссияси СССР Фанлар академиясининг президенти уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Анатолий Петрович Александров**ни СССР Олий Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Москва—Кунцево сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Комиссия раиси — радиотехника заводининг токари Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Г. Т. Сапоженков гапириб, округдаги бир қанча меҳнат коллективларининг йиғилишларида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Д. Ф. Устинов депутатликка номзод этиб кўрсатилганлигини маълум қилди.

Округ сайлов комиссияларига юборилган Очиқ хатдан Д. Ф. Устинов Кунцево сайлов округидан овозга қўйиш учун розилик берганлигини мамнуният билан билдик, деб давом қилди нотиқ.

Мажлисда сўзга чиққан «Октябрь» камвол ишлаб чиқариш бирлашмаси бош корхонасининг тўқувчиси В. Е. Летянкова, Бутуниттифоқ енгил қотишмалар илмий-тадқиқот институтининг прессловчиси Д. С. Новиков, 246-қурилиш бошқармаси монтажчилари бригадири Л. Н. Охорзин, А. Л. Ясников номидаги Кардиология илмий-тадқиқот институти директори И. К. Шхвацабая ва бошқалар ўз коллективлари номидан гапириб, Д. Ф. Устиновни Кунцево сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олишни таклиф қилдилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали **Дмитрий Федорович Устинов**ни Кунцево сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилинди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Москва —Ворошилов сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлисида 79-шаҳар поликлиникаси терапия бўлимининг мудири **Людмила Павловна Шурыгина** шу округдан СССР Олий Советининг депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Москва — Куйбишев сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Комиссия раиси «Моспромэлектроконструкция» бирлашмаси комплекс бригадасининг бошлиғи СССР Давлат мукофотининг лауреати Ю. И. Калинин В. В. Куйбишев номидаги электрозавод, Москвадаги «Сокол» тикувчилик бирлашмаси ҳамда «МЭЛЗ» бирлашмасининг «Хроматрон» заводи ишчилари, инженерлари, техниклари ва хизматчилари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси КПСС Марказий Комитетининг секретари К. У. Черненкони Куйбишев сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатганликларини айтди. Округ сайлов олди кенгашида меҳнат коллективлари ва жамоат ташкилотларининг вакиллари унинг номзодини қизғин қўллаб-қувватладилар.

СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссияларига юборилган ва матбуотда эълон қилинган Очиқ хатдан, деб давом қилди нотиқ, К. У. Черненко Москва—Куйбишев сайлов округидан овозга қўйишга розилик берганлиги маълум бўлди. Бу хабарни округ сайловчилари зўр мамнуният билан қабул қилдилар.

Мажлисда сўзга чиққан В. В. Куйбишев номидаги электрозавод мастери А. М. Горбунов, «Моспромэлектроконструкция» бирлашмаси партия бюросининг секретари В. Г. Комов, «МЭЛЗ» бирлашмасининг бош директори Ю. П. Потемкин, 54-касалхона бўлимининг мудири О. Н. Колпинская ва бошқалар К. У. Черненкони депутатликка номзод қилиб рўйхатга олишни таклиф этдилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари **Константин Устинович Черненко**ни Москва Куйбишев сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида бир овоздан қарор чиқарди.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Москва—Тимирязев сайлов округининг округ сайлов комиссияси Москва метро қурилиш 8-қурилиш-монтаж бошқармаси проходкачилари бригадири Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Александр Сергеевич Суханов**ни шу округдан депутатликка номзод қилиб рўйхатга олди.

Украина пойтахтида СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Ленин сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Комиссия раиси, Киевдаги 77-ўрта мактаб директори Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Г. Е. Глушченко бир қанча корхоналарнинг коллективлари КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. В. Шчербицкийни СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатганликларини маълум қилди. В. В. Шчербицкий Ленин сайлов округидан СССР Олий Совети депутатлигига овозга қўйилиш учун розилик берганлигини округ сайловчилари мамнуният билан кутиб олдилар.

Мажлисда сўзга чиққан Главкиевгорстрой 1-Уйсозлик комбинати монтажчиларининг бригадири Е. Д. Михайленко, «Арсенал» заводининг монтажчиси Т. Е. Золотоверхова, Киев озиқ-овқат саноати технология институти кафедрасининг мудири профессор И. Ф. Малежик ва бошқалар ўз коллективлари номидан гапириб, В. В. Шчербицкийни депутатликка номзод қилиб рўйхатга олишни таклиф этдилар.

Округ сайлов комиссияси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Владимир Васильевич Шчербицкий**ни Ленин сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб рўйхатга олишга қарор қилди.

Жовтнево сайлов округининг Киевда бўлиб ўтган мажлисида Украина ССР Фанлар академияси Е. О. Патон номидаги электр пайвандлаш институтининг директори, Украина ССР Фанлар академиясининг президенти икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Борис Евгеньевич Патон** шу округдан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

Донецк область «Артемуголь» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли В. И. Ленин номли шахтанинг забойчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Александр Григорьевич Хворостян**ни округ сайлов комиссияси Горловка сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олди.

(ТАСС).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ «УМУМИЙ ТАЪЛИМ ВА ҲУНАР МАКТАБИНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ» ЛОЙИҲАСИ УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

МЕНИНГ МУЛОҲАЗАЛАРИМ

Мактабимиз коллективи КПСС Марказий Комитетининг «Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишлари» лойиҳасини чексиз миннатдорчилик ҳис-туйғулари билан кутиб олиб, қизғин муҳокама қилмоқда. Лойиҳада умумий ўрта таълимни бошланғич мактаб (1—4-синфлар), тўлиқсиз ўрта мактаб (5—9-синфлар), ўрта умумий таълим ва ҳунар мактаби қилиб белгиланганлиги шахсан менга маъқул бўлди. Айниқса, бошланғич синфларнинг тўрт йилга айлантирилганлиги мақсадга мувофиқдир. Чунки бошланғич синфларда мукаммал таълим-тарбия олган ўқувчилар юқори синфларда қийналмасдан ўқийдилар.

Дарсликларни қайтадан ишлаб чиқиш ҳақидаги фикрни тўла маъқуллаймиз. Ҳозирги бошланғич синф программалари жуда мураккаб тузилган. Лойиҳани ўқигач, менда қуйидаги истаклар туғилди.

Биринчидан: **бошланғич синф ўқитувчиларининг дарс ставкасини юқори синф ўқитувчиларининг ставкасига тенглаштириш керак.** Яна бир гап. Бошланғич синф ўқитувчилари ўқувчиларнинг она тили, математика, рус тили, ҳусни хат ва бошқа предметлар бўйича дафтарларни текширадилар. Лекин уларнинг дафтар текширишига кам ҳақ тўланади. Буни юқори синфлар даражасига кўтариш керак. Юқори синф ўқитувчиларига синф раҳбарлиги учун ҳақ тўланади. Бошланғич синфларда эса бундай эмас. Шу ҳақда жиддийроқ ўйлаб кўришни таклиф қиламан.

Иккинчидан: **куни узайтирилган группаларга эътиборни кучайтириш, группа машғулоти учун қўшимча хоналар қуриш, иссиқ овқат таъминотини яхшилаш, оталиқ ташкилотларининг ролини ошириш лозим.**

Учинчидан: **бошланғич синфлар учун малакали кадрлар тайёрлашни кучайтириш зарур.** Ҳозирги кунда кадрлар етишмаганлиги учун баъзан юқори синф ўқитувчилари бошланғич синфларда дарс беришга мажбур бўлаётирлар.

Тўртинчидан: Лойиҳада ўқувчиларнинг ўзлаштириш проценти ҳақида гап боради. **Мен бошланғич синфларда ҳам, юқори синфларда ҳам қайси ўқувчи дарсларни ўзлаштира олмаса, бундай ўқувчини синфдан синфга кўчирмасликни таклиф қиламан.**

Мамажон АБДУРАСУЛОВ,
СССР халқ ўқитувчиси. Москва районидаги 41-ўрта мактаб.

БИЛИМЛАР ПОЙДЕВОРИ

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати ёш авлодга чуқур билим бериш ва касбкор ўргатиш, шонли ишчилар синфи билан миришкор деҳқонларнинг муносиб ўринбосарларини тарбиялаш бобида катта ғамхўрлик кўрсатиб келмоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг «Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишлари» Лойиҳаси бунинг ёрқин тимсолидир.

Билим юртимизда малакали матбаачи кадрлар тайёрлаб чиқариш учун зарур ўқув-моддий база, ҳозирги замон полиграфия машина-ускуналари билан жиҳозланган ўқув-ишлаб чиқариш устахоналари мавжуд.

Ислоҳотда ёшларнинг ҳар томонлама баркамол бўлиб вояга етиши бобида муҳим тадбирлар, шу жумладан уларни умумий ҳунар таълимига ўтказишни амалга ошириш алоҳида таъкидлаб ўтилган. Бу тадбирлар ҳозирги замон фан ва техника тараққиёти даврига мос бўлганлиги учун лойиҳани тўла-тўкис маъқуллаймиз.

Билим даргоҳларида она тили билан бирга миллатлараро алоқа воситаси деб ихтиёрий қабул қилинган рус тилини ўрганиш учун шарт-шароитни яхшилаш Лойиҳада алоҳида таъкидлаб ўтилган. Шу боис бизнингча унда **рус тили кабинетларини таълимнинг замонавий техника воситалари билан тўла-тўкис жиҳозлаш, иккинчи она тилимиз бўлган рус тилини талабалар мукаммал ўрганишини таъминлаш юзасидан билим юртларида қўшимча тадбирлар кўрилиши зарурлиги кўрсатилиши керак.**

Бу ҳужжатдан ўқитувчи ва ишлаб чиқариш таълими мастерининг ролини, унинг обрў ва эътиборини ошириш ҳақидаги тадбирлар ўз ўрнини олганлиги кучимизга куч, ғайратимизга ғайрат қўшади. Айни чоғда Лойиҳанинг 30-бандида **ишчи ворисларига таълим ва тарбия бериш учун педагог-инженерлик таълимини жадал ривожлантириш аҳамияти албатта ўз аксини топиши зарур, деб ҳисоблаймиз.**

М. САМИҒОВ,
Тошкент шаҳридаги 9-ўрта ҳунар-техника билим юрти директори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи.

ҲАЛИМА НОСИРОВА 70 ЁШДА

САҲНАМИЗ БУЛБУЛИ

Йигирма тўрт яшар ўзбек қизи Ҳалима Носировага СССР халқ артисти деган юксак унвон берилади. Ўрта Осиёда биринчи бўлиб у бундай унвонга сазовор бўлган. Шу фактнинг ўзиёқ Ҳалима Носирова санъатимиз равнақи йўлида улкан хизматлар қилганлигини кўрсатиб турибди.

Ҳа, халқимиз санъати тараққиётини Ҳалима Носировасиз тасаввур қилиш асло мумкин эмас. Унинг ривожи атоқли артисткамизнинг сермаҳсул фаолияти билан чамбарчас боғланиб кетади. Шу сабабдан ҳам Ҳалима Носирова тўғрисида ёзмоқ — бутун ўзбек совет санъати тўғрисида ёзмоқ, демакдир. Артисткамизнинг бутун ижодий фаолияти санъатимизнинг муҳим, зарур давридир. У Ўзбекистон санъатининг бахти, халқимизнинг фахридир.

Ҳалима Носированинг санъат оламига кириб келишининг ўзиёқ бир мардлик эди. Ўша даврни бир кўз олдингизга келтириб кўринг-а! Хурофот авжига минган, сарқитлар, иллатлар юзага қалқиб чиққан, озодлик, эркинлик нурига ҳар томонлама соя ташланаётган, янгиликларга кафан бичишга уринаётган, қуёшга юзини тутган юзлаб хотин-қизлар чавақланаётган пайтларда Қўқон атрофидаги Тоғлиқ қишлоғида вояга етиб, интернатда, студияларда тарбия топган Ҳалима Носированинг жарангли, ширали, жўшқин овози саҳналардан баралла янграйди. Ўзини нурга, янги турмушга урган ўзбек қизининг бекиёс овози Совет ҳокимиятининг душманлари, зулмат тарафдорлари устига тушган бомбадай, уларнинг кўкракларига санчилган ханжардай таъсир этди. Улар Ҳалима Носировани ҳам унинг опа ва дугоналари, саҳнамиз қалдирғочлари бўлмиш Турсуной ва Нурхонлардай ҳаётдан юлиб олишга, овозини сўндиришга ҳазилакам уринмадилар. Унга дўқ-пўписалар қилинди, қўрқинчли хатлар ёзилди, тошлар отилди. Ватанига, халқига, ўз санъатига содиқ бўлган Ҳалима Носирова хурофот қобиғини ёриб ўтиб, ёт унсурларни доғда қолдириб, бошини юқори кўтариб, фахр ва меҳр билан ўз касбига астойдил хизмат қилди. Атоқли совет драматурги Николай Погодин «Ҳалима Носирова» мақоласида артисткамизнинг бу хатти-ҳаракатини «чин революцион мардлик», деб бежиз айтмаган эди.

Маълумки, илгари бизда профессионал драма театри, айниқса музикали театр йўқ эди. Халқимизни тарбиялашда эса театр чексиз роль ўйнаши шубҳасиз. Бундай ўткир қуролдан маҳрум бўлиб юришга асло чидаш мумкин эмас эди. Шу сабабдан ҳам ёш Совет давлати театрлар ташкил қилиш, уларни мустаҳкамлаш учун барча чора-тадбирларни кўради. Аммо кадрлар бўлмаса, айниқса, аёллардан артисткалар етказиб чиқарилмаса, театрлар ҳақида гап бўлиши мумкин эмас. Талантли артистларгина театр санъатини мустаҳкамлашлари, уни равнақ топтиришлари мумкин. Буларнинг биринчи сафида Ҳалима Носирова туради.

У санъатдаги илк қадамини драма театри артисткаси сифатида бошлайди ва тезда томошабинларнинг улкан меҳр-муҳаббатига сазовор бўлади. Ҳалима Носирова ўзининг биринчи жиддий роли Мария Антоновнани (Н. Гоголнинг «Ревизор» пьесасида), Дилбарни (К. Яшиннинг «Икки коммунист» асарида) мароқ билан ўйнаб, ўзига санъат оламидан абадий жой эгаллаб олади. У чиройли, ёқимли овозини халққа намойиш қилиш, спектаклларга куйларни, арияларни олиб кириш эзгу орзуси билан яшайди. Бу орзуси тезда ушалиб, ўзининг юксак талантини намойиш қилиб боради.

Ғулом Зафарийнинг «Ҳалима» пьесасида бош ролни ҳамда Алишер Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин» достони (Хуршид инсценировкаси)да Ширин образини ижро этиб, илк вокал санъатини кўрсатади. Шу нарсани алоҳида таъкидлаб ўтишимиз лозимки, 1929 йилда биринчи марта ташкил қилинган музикали драма театри маданиятимиз тарихида улуғ воқеа бўлди. Бу театрнинг миллий санъатимизни тараққий эттиришдаги роли чексиздир. Бу ерга республикамиздаги ажойиб истеъдодли хонандалар, музикачилар, раққосалар, режиссёрлар, дирижёрлар, рассомларнинг гулдастаси тўпланди. Қори Ёқубов, Тамарахоним, Уста Олим Комилов, Мукаррама Турғунбоева, Тўхтасин Жалилов, Лутфихоним Саримсоқова, Карим Зокиров, Музаффар Муҳамедов, Назира Аҳмедоваларнинг қобилияти шу санъат даргоҳида барқ уриб, ривож топди. Улар эса ўз навбатида театрнинг шон-шуҳратини республикага, бутун мамлакатимизга, жаҳонга таратдилар.

1937 йилда Москвада бўлиб ўтган биринчи ўзбек санъати декадасида катта муваффақиятга сазовор бўлган ҳам музикали драма театрининг ижодий коллективи эканлигини эслаб ўтишни истардик. Декадада энг яхши ижодий кучларимиз қатнашди. Театримиз эса «Гулсара», «Фарҳод ва Ширин» асарларини, «Сайил ва колхоз тўйи» инсценировкасини пойтахт томошабинларига, партия ва ҳукуматимиз раҳбарларига кўрсатдилар ва уларнинг олқишларига муваффақ бўлдилар. Талабчан москвалик томошабинларга музикали драма театрининг спектакллари жуда ҳам манзур тушиши — ўзбек музика, вокал санъатининг юксалиб бораётганлигидан далолат берарди. Бу юксалишда Ҳалима Носированинг беқиёс хизмати, такрорланмас ўрни, фақат ўзига хос таланти яққол сезилиб туради. Музикали драма театрининг ривожи, умуман вокал санъатининг тараққиёти Ҳалима Носированинг фаолияти билан бевосита боғлиқдир. Унинг бетиним, астойдил меҳнати туфайли музикали драма театри ташкил топиб, мустаҳкамланди. Декадага олиб борилган барча спектаклларда етакчи партияларни («Гулсара»да Гулсара, «Фарҳод ва Ширин»да, «Сайил ва колхоз тўйи»да асосий ролни) ижро этди. Унинг улкан маҳоратини бутун ўзбек халқи билан бирга москваликлар ҳам эътироф этдилар.

Ҳалима Носирова рус совет санъати усталари билан яқин муносабатда бўлиши, А. В. Неждановлардай улкан санъаткорлардан ўрганиши ва сабоқ олиши ижро техникасини эгаллашга, вокал санъатини мукаммал билишга асосий омил эди. Шу билан бирга у ўзбек миллий санъатининг атоқли намояндалари Мулла Тўйчи, Юсуф қизиқ, Қори Ёқубов, Тўхтасин Жалилов, Уста Олим Комилов, Тамарахонимлардан ҳам кўп нарсалар ўрганди. Ҳалима Носирова табиатан комил бўлган овозига, истеъдодига сайқал бериш учун ўз устида ишлашни ҳамиша давом эттиради. Бу нарса унга кетма-кет ижодий муваффақиятлар олиб келаверади. Юқоридаги асарлардан ташқари у «Ҳалима» спектаклида бош ролни, «Лайли ва Мажнун»да эса Лайлини шундай маҳорат билан ижро этдики, томошабинлар унга таҳсинлар ўқидилар.

Музика соҳасидаги ютуқлар, симфоник оркестрнинг мустаҳкам базага эга бўлиши, талантли вокалистларнинг етишиб чиқиши, ажойиб раққосаларнинг тарбияланиши — опера яратишга замин ҳозирлади. 1939 йил 11 июнда биринчи миллий ўзбек совет операси «Бўрон» яратилди. Опера санъати ҳам Ҳалима Носированинг фаолияти билан бошланди. Унинг «Улуғ канал» (Нодира), «Лайли ва Мажнун» (Лайли), «Даврон ота» (Муҳаббат), «Гулсара» (Гулсара), «Тоҳир ва Зуҳра» (Зуҳра), «Зайнаб ва Омон» (Зайнаб), «Майсаранинг иши» (Майсара), «Хоразм қўшиғи» (Баҳор), «Ҳамза» (Саодат), «Улуғбек» (Син-Дун-Фан) опералaридаги катта ижодий меҳнатлари туфайли истеъдоди ёрқинлашди. Булардан ташқари, у жаҳон классик опералари — «Кармен» (Кармен), «Перикола» (Перикола) партияларида ҳам ўз куч-қувватини синаб кўрди, талантининг янги-янги қирраларини очиб борди. Булар ҳамда Гулчеҳра («Аршин мол-олон»), Оқжунус «Эр-Тарғин»), Наргиз («Наргиз») партияларининг кўпи Ҳалима Носирова ижросида оригиналлиги, психологик талқиннинг ўзига хослиги билан ажралиб туради. Қаҳрамонларнинг руҳига чуқур кира олиш истеъдоди унга характерларнинг ички оламини, уларнинг турли кечинмаларини кенг очиш имкониятини берди. Санъаткор кучли ва жозибали, ўткир ва ширали, хушнафас ва жўшқин овознинг соҳибаси бўлиш билан бирга, турли драматик имкониятларга ҳам эга. Шу сабабдан ҳам Ҳалима Носирова лирик ҳолатни ҳам, кескин драматик вазиятни ҳам, фожиали ситуацияларни ҳам табиий ва самимий ижро этади.

Опера яратилиши билан ўзбек маданиятига тўла маънодаги вокал санъати кириб келди. Маълумки, ўзбек халқининг минг йиллик тарихида унисон (бир овозли) манерасида ашула ва қўшиқлар айтиб келинган. Янги замон жаҳон санъати ютуқларини ўзлаштиришни, яъни вокал санъатини мукаммал эгаллашни талаб қиларди. Бусиз ҳақиқатан ҳам илғор санъат маданиятига улкан ҳисса қўшиш, у билан беллашиш мумкин эмас. Юксак вокал санъати заминида яратилган операларимизнинг жаҳон миқёсига чиқиши, фестивалларда юз йиллаб тажрибага эга бўлган машҳур театрлар билан мусобақалаша олганлигининг боиси ҳам мана шундадир. Биз бу ерда Берлинда ўтказилган опера театрлари фестивалида А. Навоий номидаги академик опера ва балет катта театримизнинг қатнашиши, уч асарни («Бўрон», «Петр I», «Фауст») томошабинларга кўрсатиб, юқори ижобий баҳо олганлигини назарда тутяпмиз. Бу ҳол унисондан вокал санъатига тўла ўтилганлигини, бизнинг асарларимиз жаҳоннинг илғор опера санъати даражасида яратилаётганлигини кўрсатади. Ҳақиқатан ҳам ўзбек санъати бир овозли манерадан кўп овоз билан куйлаш манерасига ўтиши ўз оқибати билан санъатдаги революцион ўзгариш эди.

Бу ўзгаришда Ҳалима Носированинг алоҳида хизмати мавжудки, буни чуқур миннатдорчилик билан қайд қилмасдан ўта олмаймиз. Хонандамиз ашулада эски усул билан янги усулни бирлаштириб, новаторлик вазифасини бажарди.

Ҳалима Носированинг ажойиб хонанда-қўшиқчи, киноартистка сифатидаги ижодий меҳнатларини айтмасдан ўтиш асло мумкин эмас. Унинг маҳорат билан ижро этган «Ушшоқ», «Чоргоҳ», «Баёт», «Меҳнат аҳли», «Ўзбек қизи овози» каби ўнлаб қўшиқлари меҳнаткашлар қалбининг абадий меҳмони бўлиб қолди.

Биринчи овозли ўзбек фильмлари ҳам Ҳалима Носированинг фаол иштирокисиз пайдо бўлмади. Тўқимачилик комбинатидаги ишчилар ҳаётидан олиб ёзилган «Асал» (1940) фильмининг бош роли атоқли артисткамиз ижросида ўзининг чиройли талқинини топди. Бундан ташқари, «Фронтга совға», «Мафтунингман» каби фильмларни яратишга ҳам ҳисса қўшганлигини айтиб ўтиш лозим.

Ҳалима Носирова мамлакатимизнинг кўп бурчакларида бўлди. Қаерда унинг санъати талаб қилинса, ўша ерда ҳозиру нозир эди. Унинг сахий санъатидан Катта Фарғона, Тошкент, Лоғон, Чирчиқ каналлари қурувчилари, Чоржуй—Қўнғирот темир йўли яратувчилари, Фарҳод ГЭСи ишчилари, Мирзачўл, Қорақалпоқ, Қарши, Жиззах чўлқуварлари, Озарбайжон нефтчилари, ўзбек пахтакорлари, хуллас барча халқ баҳраманд бўлди.

Ҳалима Носирова қаерда бўлмасин, қайси партияни ижро этмасин, қайси қўшиқни куйламасин, у ҳамиша тингловчилар қалб торининг нозик пардаларини черта олар, уларга ажиб роҳат бағишларди.

Уста санъаткор ўз ижодий фаолияти билан Совет Иттифоқи маданиятининг тараққиётига муносиб ҳисса қўшди. Унинг бутун саҳна ижоди — бу ленинча миллий сиёсатнинг тантанаси, санъатга асл фидойилик, чексиз муҳаббатнинг ёрқин намунаси. У халққа, Ватанга, партияга ўз санъати билан хизмат қилишда ибрат кўрсатди.

Ҳалима Носированинг маданиятимиз олдидаги улкан хизматларини партия ва ҳукуматимиз муносиб тақдирлади. Унга икки марта СССР Давлат мукофоти берилди, (Лайли ва Гулсара партияларининг ижроси учун), у Ҳамза номидаги республика Давлат мукофоти билан тақдирланди, икки марта Ленин ордени, Октябрь Революцияси, уч марта Меҳнат Қизил Байроқ, Халқлар Дўстлиги, уч марта «Ҳурмат Белгиси» орденларига ҳамда қатор медалларга сазовор бўлди. Сайловчилар уни бир неча бор СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат қилиб сайладилар.

Биз театр санъатининг порлоқ юлдузини саҳнамиз булбули, деб атадик. Боғларда, гулларга келган булбул ўзининг ёқимли овози билан дилларимизни хушнуд этганидек, Ҳалима Носирова ҳам ярим асрдан ошиқ вақтдан бери халқимизнинг дилини шод этиб, завқ бахш этмоқда. Шу сабабдан ҳам биз 70 баҳорни кўрган севимли санъаткоримизга мустаҳкам сиҳат-саломатлик, ижодда янги парвозлар тилаймиз.

Ҳафиз АБДУСАМАТОВ,
филология фанлари доктори.

ФАН ОЛАМИДА

ТЕЗКОР НАМ ЎЛЧАГИЧ

Тошкент политехника институтининг олимлари яратган нам ўлчагич ёғ экстракция заводларига келувчи чигит намлигини аниқлаб бериш учун атиги бир минут керак. Одатда корхоналарнинг ходимлари бу ишга ўрта ҳисобда 8 соатга яқин вақт сарфлардилар. Аввал чигит намунасини олиб, намлигини аниқлашар, сўнг уни қуритишар ва яна намуна олишарди... шу тахлитда бир кунда кўп марта намуна олинарди. Пировардида эса барибир хатоликка йўл қўйиларди — чунки намуна чамалаб олинарди.

Институт олимлари шу жараённи бир неча минут ва ҳатто секундларгача қисқартириб, одамларни толиқтирадиган узоқ меҳнатдан озод этиш вазифасини ўз олдиларига қўйдилар. Бунинг учун улар намликни ғоят юксак частоталардан фойдаланишга асосланган принципиал янгича аниқлаш усулини ишлаб чиқишларига тўғри келди. Тез орада биринчи юксак частотали нам ўлчагич пайдо бўлди. Бу асбоб икки блокдан иборат бўлиб, намликни атиги бир процент хатолик билан ўлчашга имкон беради. Тошкент ёғ экстракция заводида биргина нам ўлчагич ишлатилишидан олинадиган иқтисодий самара йилига 13 минг сўмга боради. Корхонада эса бешта шундай прибор бор.

Олимлар изланишни давом эттирмоқдалар. Хом ашёнинг намлигини ёғ чиқариш чоғида ўлчай оладиган ва шу заҳоти зарур маълумот бера оладиган приборлар навбатдаги авлодининг макет намуналари яратилди. Бунда анализ қилиш вақти секунднинг бир неча улушига қадар қисқаради. Шунинг асосида машина-ускуналар автомат тарзда ишга тушади ва чигит келаётган қувурга намликка қараб ё буғ, ёхуд қуруқ иссиқ ҳаво берила бошлайди.

Институтда ишлаб чиқарилган нам ўлчагич тажриба намунасини шу йил Лейпцигда ўтказиладиган ярмаркага юбориш мўлжалланади.

(ЎзТАГ).

Чет элларда

ЛЕНИН ЁДГОРЛИГИ ОЧИЛДИ

ГАВАНА, 28 январь. (ТАСС мухбири). Куба пойтахтининг ишчи районларидан бири — Регледа Ленин ёдгорлигини очиш тантанали маросими бўлиб ўтди. Кубанинг таниқли ҳайкалтарошн Тельвиа Марин шу ёдгорликнинг авторидир. Ёдгорлик 1924 йилнинг 27 январида Гавана меҳнаткашлари ишчи ва деҳқонларнинг дунёда биринчи давлатини яратган киши тўғрисида хотира сифатида зайтун дарахти ўтқазилган «Ленин тепалиги»да барпо этилди. Бир-бирининг ўрнига келган америкапараст режимлар даврида полиция дарахтни неча бор қўпориб ташлаган бўлса-да, номаълум жасур қаҳрамонлар ҳаётларини хавф остида қолдириб ҳар сафар янги зайтун дарахтини ўтқазавердилар.

Ленин тепалиги ишчиларнинг намойишлари ўтказиладиган жой эди. 1930 йилнинг 1 май куни Мачадо диктаторлик режимининг жазо отрядлари у ерда бўлаётган митинг қатнашчиларини тарқатиб юбориш учун қурол ишлатдилар. Шу куни бир неча киши ўлдирилди, кўп киши жароҳатланди, ўнлаб кишилар зиндонларга ташланди. Лекин террор ва репрессияларга қарамай Куба ишчилар синфининг кураши давом этаверди.

...Тепаликнинг тошлоқ томони тик кесимида Лениннинг бронзадан қуйилган барельефи турибди. Ундан қуйироқда Куба пролетариатини ифодаловчи ҳайкаллар композициясини кўрамиз. Тепаликнинг чўққисида ҳамиша кўм-кўк зайтун дарахти тагида ўрнатилган бошқа бир ҳайкаллар группаси бундан 60 йил аввал бу ерда биринчи дарахтни ўтқазган кишилар хотирасини эслатади.

Ёдгорлик комплекси очилишига бағишланган оммавий митингда Куба Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, республика маданият министри Армандо Харт ва Куба Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Гавана шаҳри вилояти ижроия бюросининг биринчи секретари Хулио Камачо Агилеро ҳозир бўлдилар.

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ТУҲФАСИ

МАПУТУ, 28 январь. (ТАСС). Мозамбикдаги Нампула вилоятининг ишчиларига Совет Ўзбекистони меҳнаткашларининг туҳфаси — бир неча минг пойабзал ва жомакор комплектлари топширилди. Туҳфани Мозамбик Халқ Республикаси ҳукумати номидан давлат секретари Гаспар Зимба қабул қилди. Биз ана шу дўстона туҳфа учун совет дўстларимиздан астойдил миннатдормиз. Бу — Совет Иттифоқи билан Мозамбик ўртасида таркиб топган дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари муттасил мустаҳкамланиб, ривожланиб бораётганлигининг янги далилидир, деди Г. Зимба.

«ХАТАРЛИ СИЁСАТ»

АҚШнинг таниқли сиёсий арбоблари Р. Рейганнинг конгрессда сўзлаган «Мамлакатдаги аҳвол тўғрисида»ги нутқида маъмуриятнинг яна таъкидлаб ўтилган ҳозирги милитаристик йўлини қаттиқ танқид қилмоқдалар.

АҚШ президенти лавозимига демократик партиядан номзодликка даъвогарлардан бири сенатор Г. Харт Оқ уй ҳозирги хўжайинининг ўтказиб келаётган «кучни пеш қилиш» сиёсати гўё ядровий уруш хавфини камайтиришга хизмат қилади, деган ёлғон даъволарини рад этди. Демократик партиядан президентликка номзодликка яна бир даъвогар Ж. Макговернинг айтишича, шу хатарли авантюрачилик сиёсати натижасида «қуролланишни чеклаш тўғрисида Совет Иттифоқи билан ҳамма музокаралар тамомила тўхтатиб қўйилди. Совет — Америка муносабатлари кейинги эллик йил мобайнида энг паст даражага тушиб қолди». (ТАСС).

КЕСКИН ТАНҚИД ҚИЛИНДИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сенат бюджет комиссиясининг аъзоси, сенатор Д. Мойнихэн (Нью-Йорк штатидан демократ) Вашингтон маъмуриятининг иқтисодий сиёсатини қаттиқ танқид қилди.

У журналистлар билан бўлган учрашув вақтида 1985 молия йили бюджетининг лойиҳаси мамлакат шаҳарлари ва штатларининг эҳтиёжлари учун федерал маблағларни яна кескин равишда камайтиришни кўзда тутади, Рейган маъмурияти бу бюджет лойиҳасини яқин кунлар ичида АҚШ конгрессининг муҳокамасига тақдим этади, деб айтди. Биргина Нью-Йорк штати бўйича федерал хазина тушумларидан ярим миллиард доллардан кўпроқ маблағ қисқартирилади. Ана шу шафқатсиз чора камбағал ва қашшоқ америкаликларнинг аҳволини янада мушкуллаштиришга, мактаблар ва медицина муассасаларини ёпиб қўйишга, Нью-Йорк транспорт системасидаги кризиснинг кескинлашувига олиб келади.

СПОРТ

ҚИЛИЧБОЗЛИК:

КУЧЛИЛАР САФИДА

Минск шаҳрида қиличбозликнинг рапира тури бўйича энг кучлилар ўртасида Бутуниттифоқ турнири ўтказилди. Мусобақалар икки даврали тарзда давом этди. Дастлабки даврада тошкентлик жаҳон чемпиони С. Рўзиев ғолиблик супасининг иккинчи поғонасига кўтарилди. Ҳал қилувчи даврада эса у бирмунча имкониятларни бой бериб, ўнинчи ўринни эгаллади. Шундай қилиб, тошкентлик қиличбоз умумҳисобда бешинчи ўринни олди. Унинг ҳамшаҳарлари В. Логвин билан П. Железновлар бу сафар юқори натижа кўрсата олмадилар.

ДОСААФ:

УЧКУРАШЧИЛАР ЧЕМПИОНАТИ

Навоий шаҳрида денгиз учкураши бўйича Ўзбекистон чемпионати бўлиб ўтди. Мусобақада ДОСААФчилар сузиш, югуриш ва мерганлик бўйича маҳорат кўрсатишга ҳаракат қилдилар. Шахсий ҳисобда тошкентлик Елена Куприянова билан Олег Киселевлар ғалаба қозонишди. Умумкоманда ҳисобида Тошкент области вакиллари биринчи бўлишди. Самарқанд ва Андижон командалари иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгалладилар.

Баҳслар ва ғолиблар

● **БОКС.** Москвада СССР—АҚШ терма командалари ўртасида анъанавий халқаро ўртоқлик учрашуви ўтказилди. Мусобақада совет боксчилари 8:4 ҳисобида муваффақият қозондилар. Навбатдаги учрашувлар Киев ва Донецк шаҳарларида ўтказилади.

● **ШАХМАТ.** Тошкентда шаҳар биринчилиги учун ўтказилаётган мусобақада икки ўйинни кечиктирган А. Тошхўжаев беш очко билан пешқадамлик қилмоқда.

Редактор ўринбосари
А. НАБИХУЖАЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ ЗАЛИДА

СССР биринчилиги учун «А» классининг биринчи лига командалари ўртасида

ХОККЕЙ

31 январь — 1 февралда

«БИНОКОР» (Тошкент) — «АВТОМОБИЛИСТ» (Свердловск).

4 — 5 февралда

«БИНОКОР» (Тошкент) — САЛАВАТ ЮЛАЕВ НОМИДАГИ СПОРТ КЛУБИ (Уфа)

21 — 22 февралда

«БИНОКОР» (Тошкент) — «АВТОМОБИЛИСТ» (Қарағанда).

Ўйинлар шанба ва якшанба кунлари соат 17.00 да, бошқа кунлари эса соат 18.30 да бошланади.

БИЛЕТЛАР «ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ ЗАЛИ КАССАЛАРИДА СОТИЛАДИ.

46-03-12, 46-70-31, 46-68-77, 46-07-53 телефонлари орқали справкалар олиш мумкин.

●

«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ ЗАЛИДА 8 ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.00 ДА

ЭРКИН КУРАШ

АҚШ—СССР ТЕРМА КОМАНДАЛАРИ ЎРТАСИДА

ХАЛҚАРО УЧРАШУВ

Учрашувда Олимпиада ўйинлари, Жаҳон ва Европа чемпионлари қатнашадилар: Дейв Шульц, Ли Кэмп, Крис Кэмбэлл (АҚШ); А. Хадарцев, А. Фадзаев, М. Хадарцев, А. Белоглазов, Т. Дзгоев (СССР).

Билетлар «Юбилей» Марказий спорт зали кассаларида сотилади.

КАССАЛАР 1 ФЕВРАЛДАН БОШЛАБ ҲАР КУНИ СОАТ 10 ДАН 19.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинмоқда.

46-03-12, 46-07-53, 46-07-31, 46-68-77 телефонлари орқали справкалар олиш мумкин.

●

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 29/I да Фирибгарнинг найранглари (12.00), Севги ҳақида афсона (19.30), 31/Iда Борис Годунов.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 29/I да Шошма, қуёш! 31/I да Келинлар қўзғолони.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 29/I да Тошболта ошиқ (16.00 ва 19.30), 30/I да Музикали комедиялардан парчалар кечаси (19.30), 1/II да Мангулик.

●

ТЎЙТЕПА МЕТАЛЛ КОНСТРУКЦИЯЛАРИ ЗАВОДИГА

электр кўприкли ва тўрт оёқли кранларнинг машинистлари

КЕРАК

Мутахассислар турар жой билан таъминланадилар. Бир йилдан кейин квартира берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент области, Тўйтепа шаҳри («Революция хиёбони» — «Тўйтепа» автобуси).

«Узбекгидрогеология» бирлашмаси ва ГИДРОИНГЕО институти коллективлари институт ер ости сувлари тартиби лабораториясининг мудири, геология-минералогия фанлари кандидати

Кескин Муҳибович ОРИПОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети коллективи республика радиосининг Андижон области бўйича мухбири О. Абдураҳмоновга онаси

Сорахон АБДУЛҲАҚОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

29 ЯНВАРЬ, ЯКШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.35 — Ҳужжатли фильмлар. 9.55 — Концерт. 10.40 — Будильник. 11.10 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 12.10 — Здоровье. 12.55 — Тонгги почта. 13.25 — Совет тупроғидаги учрашувлар. 13.40 — Қишлоқ янгиликлари. 14.40 — Музикали киоск. 15.10 — Қор бўрони. Телеспектакль. 16.20 — Саёҳатчилар клуби. 17.20 — Фильм-концерт. 17.35 — Анъаналарнинг ҳаётбахш кучи. 18.35 — Халқаро панорама. 19.20 — Мультфильмлар. 19.45 — Заречная кўчасида баҳор. Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Футбол шарҳи. 22.25 — Дунё ва ёшлар. 23.00 — Музей ва кўргазма заллари бўйлаб. 23.30 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг! 9.20 — Илмий-оммабоп фильм. 9.30 — Концерт. 9.55 — Рус тили. 10.25 — Ҳужжатли фильмлар. 11.15 — Концерт. 12.00 — Дзю-до кураши бўйича халқаро турнир. 12.35 — Эртак ҳузурида меҳмонда. 13.35 — Ҳайвонот оламида. 14.35 — Оловли йўллар. Бадиий фильм. 12-серия. 16.00 — Москва бўйлаб саёҳат 16.20 — Кинотомошабин ҳамроҳи. 17.05 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 17.35 — Машҳур совет ижрочилари — Ленин мукофотининг лауреатлари. 18.40 — Ҳужжатли фильм. 18.50 — Даврани кенг олинг. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Баскетбол. СССР чемпионати. Жальгирис (Каунас) — ЦСКА. 21.15 — Илмий-оммабоп фильм. 21.30 — Время. 22.05 — 30 ва 40-йиллар қўшиқлари. 22.35 — Хоккей. Халқаро учрашув. Финляндия — СССР.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Янгиликлар. 10.00 — Мультфильмлар. 10.40 — КПСС Марказий Комитетининг мактабни ислоҳ қилиш тўғрисидаги лойиҳасини муҳокама қиламиз. 11.00 — Ҳужжатли фильм. 11.20 — Оналар мактаби. 11.50 — Қувноқ стартлар. 12.50 — Концерт. 13.30 — Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун. 14.00 — Реклама. 18.05 — Мультфильм. 18.15 — Бойчечак. 18.50 — Футбол чорраҳаларида. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Телеминиатюралар. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Лирик концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Билетсиз йўловчи. Бадиий фильм.

Қирғизистон телевидениесининг программаси

30 ЯНВАРЬ, ДУШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 «Эртак ҳузурида меҳмонда». 10.40 — Давлат Кубань казаклар хори куйлайди. 11.40 — Мўъжизасиз—мўъжизалар. 12.40 — Н. Маяковский. 27-симфония. 13.25 ва 15.00—Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 15.50 Татаристон АССР халқ артисти Г. Ильясов куйлайди. 16.10 Оналарнинг мактаби. 16.45 — «Горнчилар, қаердасиз!». 17.25 — Стадион ҳамма учун. 17.55 — Ҳужжатли фильм. 18.45 — Ишлар ва одамлар. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 19.50 — Болалар уйининг бекаси. Бадиий фильм премьераси. 1-серия. 21.30 — Время. 22.05 Болалар уйининг бекаси. 2-серия. 23.40 — 24.00 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 10.05 ва 10.35 — Рус тили. 11.05 ва 11.35 — Илмий-оммабоп фильмлар .12.05 — 12.40 — Фан ва турмуш. 15.05 — 15.35— Менга таянч нуқтасини беринг. 16.20 — 16.35 — Янгиликлар. 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Ўсимликлар олами. 19.30 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан!. 20.30 — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45 Халқаро панорама. 21.30 — Время. 22.05 — Концерт. 23.15 — Ростов Великий. Ҳужжатли фильм. 23.30 — 00.15 — Баскетбол бўйича СССР чемпионати.

ТОШКЕНТ-I. 17.30 — Пионерлар мамлакатида. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Бурчга садоқат. 18.35 Ноз-неъмат бунёдкори. 19.00 — Концерт. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Совет турмуш тарзи. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Бугун оламда нима гап? 22.20 — Ижод саҳифалари. 23.25 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 ва 16.25 — Москва-II. 17.55 — Ўқитувчилар учун консультация. 18.25 — Телефильм. 18.35 — Врач маслаҳати. 18.50 — Григорий Гринев олмалари. Телефильм. 19.20 — Сайловдан сайловгача. 19.40 — Телефильм. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 СССР халқларининг куйлари. 20.50 — Илмий-оммабоп программа. 21.20 — Боксда дуранг бўлмайди. Телефильм. 21.30 — МОСКВА-II.

РАДИО

29 ЯНВАРЬ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Радиотингловчилар таклиф этган программа асосида концерт. 9.15 — Табассум. 11.30 — Бутун партиянинг иши. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Ёшлар санъати. 14.00 — Далалардан дараклар. 15.40 — Қиёмат қарз. Спектакль. 18.15 — Халқаро аҳвол кундалиги. 18.30 — Ёшларнинг талабларига биноан концерт. 19.25 — Ёшлик. 21.00 — Халқ номзодлари. 21.10 — Табассум. 22.30 — Нов музикали драма театри артистлари — бизнинг меҳмонимиз.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент-П. Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16. 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.

Р. 09053. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. В. — 25. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15